

SUÇ VE CEZA

CEZA HUKUKU DERGİSİ

HAKEMLİ VE BİLİMSEL BİR DERGİDİR.

TEMMUZ
AĞUSTOS
EYLÜL
2018

SAYI

3

TCHD

TÜRK
CEZA HUKUKU
DERNEĞİ
TARAFINDAN
ÜÇ AYDA BİR
YAYIMLANIR.

SPOR FAALİYETLERİ SIRASINDA İŞLENEN KASTEN YARALAMA SUÇU*

Gürkan Özocak**

ÖZET

Spor faaliyetleri sırasında, sporcuların birbirlerine ve sporun diğer sükülerine karşı, oyun kuralları dışında eylemlerde bulunmalarına sıklıkla rastlanmaktadır. Sporcular, spor faaliyeti esnasında ve o sporun doğası gereği maruz kaldıkları hareketler nedeniyle meydana gelen yaralanma ve hatta ölüm gibi sonuçları baştan kabul etmişlerdir. Bu gibi davranışlar nedeniyle, eylemi gerçekleştiren sporcunun herhangi bir ceza sorumluluğu doğmaz. Zira, burada spor faaliyeti artık bir “hukuka uygunluk nedeni” haline gelmiştir. Ancak, oyun kurallarının dışında ve rakibe karşı kasten gerçekleştirilen saldırılarda, saldırıyı gerçekleştiren sporcunun ceza hukukunun genel hükümlerine göre ceza sorumluluğu doğacaktır. Bu sorumluluk belirlenirken, maddi cebir kullanılan dövüş sporları ile maddi cebir kullanılmaksızın yapılan spor branşlarını ayrı başlıklarda incelemek gerekir. Ne var ki, hangi spor branşı olursa olsun, oyunun icrasının gerektirdiğinin dışında ve kasıtlı olarak gerçekleştirilen saldırıların ceza hukukunun konusu olacağı ve kasten yaralama suçuna vücut vereceği tartışmasızdır.

Anahtar Kelimeler: Spor Hukuku, Sporcu Yaralanmaları, Kastem Yaralama Suçu, Sporcunun Ceza Sorumluluğu.

* Hakemli makaledir. Eserin dergimize geliş tarihi: 18/07/2018. İlk hakem raporu tarihi: 30/08/2018. İkinci hakem raporu tarihi: 25/09/2018.

** Avukat, İstanbul Barosu; Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ceza ve Ceza Usul Hukuku ABD Doktora Öğrencisi, gurkanozocak@gmail.com, yazarın ORCID belirleyicisi: 0000-0002-5098-7697.

THE CRIME OF INTENTIONAL INJURY DURING SPORT ACTIVITIES

ABSTRACT

It is frequently encountered the actions of athletes, that are outside the rules of game, against other athletes or actors of sports. Athletes have accepted the consequences of injuries and even death due to actions that are the nature of sport and resulting of that game. Because of such behavior, the athlete who performs the action does not have any criminal liability. But, in the case of intentional attacks against the rival and against the rules of that game, the athlete who performs the attack has the criminal liability according to general provisions of criminal law. When this criminal liability is determined, it is necessary to study martial sports which are performed directly with violence and other sports which are not used violence in a separate title. However, regardless of which sport it is, it is certain the intentional violent actions that are against the rival and out of the rules of game will be subject of criminal law.

Keywords: Sports Law, Sports Injuries, Intentional Injury Crime, Criminal Liability of Athlete.

I. GİRİŞ

Spor, en geniş anlamıyla; kişilerin, önceden belirlenmiş kurallara uygun bir biçimde, maddi bir karşılık olup olmamasından bağımsız olarak (bir başka deyişle maddi bir karşılık bekleyerek veya yalnızca eğlenmek için), araçlı veya araçsız, bireysel veya takım halinde, kendisiyle, bir başkasıyla yahut doğayla rekabet esasına dayanan mücadelelerini içeren, fiziksel veya zihinsel yeteneklerini kullandıkları bir etkinlik olarak tanımlanabilir¹. Bu bağlamda, tarihsel süreç boyunca gerek amaçsal gerek fiili olarak defalarca boyut değiştiren sporun, bugünkü çağdaş anlamıyla, oyalanma, boş zaman geçirme, eğlenme gibi işlevlerinin yanı sıra, vücut ve zihin sağlığının korunması ve bu yöndeki

1 ÇAĞLAYAN, Ramazan, *Spor Hukuku*, Ankara, 2007, s. 12; ERKİNER, Kismet, *Spor Hukuku Dersleri*, İstanbul, 2007, s. 61 vd.; ERTAŞ, Şeref / PETEK, Hasan, *Spor Hukuku*, Ankara, 2011, s. 27; ŞİMŞEK, Alparslan, “*Spor Müsabakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporçunun Dikkat ve Özen Yükümlülüğü*”, TBB Dergisi, S. 121, 2015, s. 383.

yeteneklerin geliştirilmesi, kişiler ve dahi toplumlar arasında barış ve dostluk ilişkisinin tesis edilmesi, ayrıca kişilerin ekonomik ve toplumsal statü açısından gelişmesi gibi işlemlere sahip olduğu kabul edilmektedir². Nihayetinde, gerek bireysel gerekse toplumsal amaçlarla bezeli olan sporun, işin içerisinde ekonomik amaç ve kaygıların da girmesiyle, daha fazla kurala ve rekabete bağlı bir alan haline gelmesi de kaçınılmaz olmuştur.

Bu bağlamda, ister amatör ister profesyonel seviyede icra edilsin, spor faaliyetlerinin en önemli ölçütlerinden biri, kurallara uygun davranılmasıdır. Aksi halde, kuralları belirsiz olan bir sporun, hem icra eden hem de izleyenler yönünden, yukarıda kısaca bahsettiğimiz amaçlarının hasıl olması beklenemez. Bu itibarla, spor faaliyetlerinin önceden belirlenmiş ve icra edildiği esnada değiştirilmemesi gereken kurallara uygun olarak yapılması son derece önemlidir³.

Kurallara uygun olarak yapılmayan bir spor faaliyetinin ise kimi yaptırımlarının olacağı kuşkusuzdur. Bu yaptırımın, söz konusu spor faaliyeti için belirlenen kuralların ihlal edilmesi durumunda, o disiplin içerisinde uygulanması söz konusu olur. Örneğin, her iki takımında beşer oyuncuyla oynanması gereken bir basketbol müsabakasında, takımlardan birisi bu kuralı ihlal eder ve sahaya altı oyuncuyla çıkarsa, ilgili federasyonun hukuk kurullarınca o takım hükmen mağlup sayılacak veya rakibine oyun kuralları dışında, sert bir müdahalede bulunan futbolcu, yaptığı hareketin karşılığı olarak maçın hakemince sarı veya kırmızı kartla cezalandırılacak ve hatta duruma göre yine disiplin kurulu tarafından bir sonraki maç veya maçlardan da men edilebilecektir.

Bunun yanı sıra, bir spor müsabakasında, oyun kurallarının izin vermediği sertlikler sonucunda meydana gelen bedensel zararlar söz konusu olabilir. Bu gibi durumlarda, fiili gerçekleştiren sporcunun, disiplin sorumluluğunun yanı sıra, kusuruna bağlı olarak, yapmış olduğu eylem nedeniyle genel hükümler çerçevesinde ceza sorumluluğu da ortaya çıkabilir. Uygulamada sık görülen bu tür eylemlerin başında sporcular tarafından bir başka sporcuya veya söz konusu spor branşı-

2 **ERTAŞ/PETEK**, s. 30; **GÜNAL, Nadi / KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan**, *Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat*, Ankara, 1998, s. 11.

3 **ERTAŞ/PETEK**, s. 405.

nın diğer sùjelerine karşı işlenen kasten yaralama suçları gelmektedir. Spor faaliyetleri esnasında işlenen kasten yaralama suçlarını değerlendirmeden önce, spor faaliyetlerinin hukuki niteliğinden söz etmemiz gerekmektedir.

II. SPOR FAALİYETLERİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

A. Genel Olarak

Bazı sporlarda yaralanma tehlikesi çok yüksekken, bazılarında daha az, bazılarında ise yok denecek kadar düşüktür. Bireysel yapılan ve rakibe herhangi bir temasın söz konusu olmadığı sporlar bu son sayılanlar arasındadır. Bu tür spor branşlarında, sporcunun bir eylemiyle başka bir sporcuyla yaralama olasılığı neredeyse bulunmamaktadır. Örneğin, yüksek atlama, okçuluk, uzun atlama gibi sporlarda, rakipler sırayla yarıştıklarından ve birbirlerine herhangi bir şekilde temas etmediklerinden, spor faaliyeti esnasında bir sporcunun rakibini yaralama olasılığı yok gibidir. Aynı şekilde, karşılıklı olarak değil de yan yana icra edilen ve yine rakiplerin birbirlerine temas etmediği sporlarda da, bir sporcunun rakibini yaralama olasılığı oldukça düşüktür. Örneğin, yüzmede, atletizmde, kayakta durum bu şekildedir. Çünkü bu sporlarda, rakibe temas edilmemesi oyun gereğidir⁴.

Ancak karşılıklı olarak yapılan, doğrudan doğruya maddi cebir kullanılmamakla beraber rakiplerin birbirine yakın temas etmesi gereken futbol, basketbol, ragbi, hokey gibi sporlarda, yaralama fiilleri meydana gelebilmektedir⁵. Zira bu sporlarda, rakiplerin birbirlerine bir aşamaya kadar fiziki temasta bulunmalarına izin verilmektedir. Bunun yanı sıra, bazı sporlarda ise, sporcular birbirlerine doğrudan maddi cebir uygulamakta olup, bu maddi cebir spor faaliyetinin esasını oluşturmaktadır. Sıklıkla 'dövüş sporları' olarak adlandırılan boks, tekvando, karate gibi sporlar bu kapsamdadır. Rakiplerin birbirlerine temas etmelerini gerektiren ancak maddi cebir uygulamanın oyun kuralları dışında olduğu sporlar ile icra edilirken rakiplerin birbirlerine doğrudan maddi cebir uyguladıkları spor branşlarında ceza hukuku yönünden oluşacak durumu ve sporcuların ceza sorumluluğunu aşağıdaki bölümde inceleyeceğiz.

4 ERTAŞ/PETEK, s. 407.

5 TRAVERSI, Alessandro, *Diritto Penale dello Sport*, Milano, 2001, s. 39.

Oyun kuralları dışında meydana gelen yaralama eylemlerinden doğan ceza sorumluluğundan önce, oyun kuralları dahilindeki sportif hareketler nedeniyle meydana gelen zararlı sonuçlar yönünden değerlendirme yapmamız gerekmektedir. Örneğin, doğrudan doğruya rakibine maddi cebir ile temas etmeyi hedefleyen boks, judo, karate gibi dövüş sporlarındaki oyun kuralları dahilinde yer alan fiiller ile; doğrudan rakibi yaralamayı hedeflemese bile, temaslı sporlar kapsamında sayılan ve oyun esnasında fiziki temas söz konusu olduğu için rakibin yaralanma ihtimali düşük olmayan futbol, hokey, ragbi gibi sporlardaki fiiller yönünden, bu fiillerin TCK'nda tanımlanan kasten veya taksirle yaralama suçunun tipik unsurlarını oluşturmalarına rağmen, sporcuların bu eylemleri nedeniyle cezalandırılmamalarının hukuki dayanağının ne olduğunun tespiti önem arz etmektedir.

Ceza hukukunda halen hakim olan ilke “*fiilin sübjektifliği ilkesi*” olup, buna göre suçtan söz edilebilmesi için, failin tipe uygun ve zararlı bir fiili gerçekleştirmesi yeterli olmamakta, ayrıca bu fiilin psikolojik yönden de faile bağlanabilmesi gerekmekte; yani fiil ile fail arasında sadece olgular dünyasını ilgilendiren nedensel bir bağın değil, aynı zamanda psişik bir bağın da bulunması gerekmektedir⁶. Bu psişik bağ da, suçun manevi unsurundan başka bir şey değildir. Bu bağlamda, failin bir suçtan sorumlu olabilmesi için, kanuni tipte öngörülen fiili gerçekleştirmiş olması yetmemekte, ayrıca bu fiili bilinçli ve iradi bir biçimde gerçekleştirmesi gerekmektedir. Hareketin mutlaka bilinçli ve iradi olmasını gerektiren bu unsur, “kasıt” ve “taksir” olmak üzere iki biçimde meydana gelmektedir. Nitekim, TCK'nun 21. maddesinde “*suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır*” denilerek genel kural konulmuş ve suçun kural olarak kasıtlı işlenebileceği öngörülmüş, devamla 22. maddesinde “*Taksirle işlenen fiiller, kanunun açıkça belirttiği hallerde cezalandırılır*” hükmüne yer verilerek de, kastın olmadığı durumlarda kişilerin taksirli fiilleri dolayısıyla cezalandırılabileceği istisnai haller düzenlenmiştir.

Kasıt, kusurlu iradenin tipik, dahası gerçek biçimini ifade etmektedir⁷. Bu itibarla, bir kişinin kasıtlı hareket edebilmesi için, kanuni tipte

6 TOROSLU, Nevzat, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, Ankara, 2009, s. 171.

7 ANTOLISEI, Francesco, *Manuale di Diritto Penale, Parte Generale*, Milano, 2003, s. 345; MANTOVANI, Ferrando, *Diritto Penale, Parte Generale*, Padova, 2001, s. 320.

öngörülen fiili, davranışı, o davranış sonucunda oluşacak zararlı sonucu ve bu davranış ile söz konusu zararlı sonuç arasındaki nedensellik bağını bilerek ve o zararlı sonucu isteyerek işlemesi gerekmektedir. Failin iradesi, hem davranışın gerçekleştirilmesine, hem de sonucun meydana gelmesine yönelmiş olmalıdır; yani sonuç, gerçekleştirilen davranışın ürünü olarak istenmelidir⁸.

Maddi cebir uygulanan sporlarda⁹, ceza normundaki tipik fiilin oluşması kapsamında sporcuların birbirlerini yaraladıkları, bu eylemlerin TCK'nun 86 vd. maddelerinde düzenlenen kasten yaralama suçunun maddi unsurunu oluşturduğu ve sporcuların bu fiilleri bilerek ve isteyerek gerçekleştirdikleri tartışmasıdır. Örneğin bir boksör, rakibine, bedensel olarak zarar vereceğini bilerek ve zaten bu sonucu isteyerek yumruk atmaktadır. Bu durumda, öncelikle, oyunun kuralları içerisinde meydana gelen ve aslında kasten yaralama suçunun hem maddi hem de manevi unsurunun gerçekleştiği yaralama fiillerinin neden ceza hukukunun konusu olmadığını incelemek ve çözümlenmek gerekmektedir.

8 **EREM, Faruk**, *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, C. I*, Ankara, 1984, s. 507; **TOROSLU**, s. 181. Kasıt konusunda ayrıntılı bilgi ve kastın unsurlarını açıklayan teoriler hakkında bkz. **ANTOLISEI**, s. 345 vd.; **BETTIOL, Giuseppe**, *Diritto Penale, Parte Generale*, Padova, 1976, s. 397 vd.; **GALLO, Marcello**, "*Dolo (Diritto Penale)*", Enciclopedia del Diritto, Vol. XIII, Milano, 1964, s. 750 vd., **İÇEL, Kayıhan**, *Ceza Hukukunda Temel Kusurluluk Şekli Kast*, İTÜCÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl 6, S. 12, İstanbul, 2007, s. 61-70; **KARAKEHYA, Hakan**, *İradilik Unsuru Bağlamında Ceza Hukukunda Kast*, Ankara, 2010, s. 7 vd.; **MANTOVANI**, . 322 vd.

9 Ceza sorumluluğunun belirlenmesi yönünden bu spor branşlarının "*temaslı*" ve "*temassız*" diye ikiye ayrılması düşünülebilir. Ne var ki böyle bir ayrım gerek bu sporların nitelikleri yönünden sağlıklı bir ayrım yapılması ihtiyacını, gerekse de ceza sorumluluğunun belirlenmesi amacını karşılamayacaktır. Zira, rakiplerin birbirlerine doğrudan maddi cebir kullanmalarına rağmen yoğun fiziki temasta bulunduğu futbol, basketbol, ragbi, hokey gibi sporlar ile; rakiplerin birbirlerine doğrudan maddi cebir uyguladıkları ve dahi maddi cebir uygulamanın spor faaliyetinin esasını oluşturduğu boks, tekvando, karate gibi sporların tamamını "temaslı" sporlar olarak aynı başlıkta değerlendirmek hatalı olacak ve ceza sorumluluğunun belirlenmesi amacına hizmet etmeyecektir. Aşağıda görüleceği gibi, kusurluluğun ve ceza sorumluluğunun belirlenmesi yönünden bu iki tür spor branşı tamamen farklılık arz etmektedir.

Bununla beraber, "*cebir*" sözcüğü, Türk Dil Kurumu'na göre "*zor, zorlayış*" anlamına gelmektedir. Bu ikinci grup spor branşında, gerçekten de rakipler birbirine fiziki anlamda cebir kullanmakta (*dolayısıyla psikolojik veya manevi cebir olmaksızın, yalnızca maddi cebirle sınırlı olarak temas etmekte*) ve birbirlerini bu yolla alt etmeye veya daha fazla ve kurallara uygun maddi cebir uygulayarak puanlar almaya çalışmaktadırlar. Bu itibarla, bu spor branşlarına "*maddi cebir uygulanan sporlar*" denilmesi yerindedir.

B. Spor Faaliyetlerinin Hukuka Uygunluk Nedenleri Arasındaki Yeri

Spor faaliyetleri sırasında ve oyun kuralları dahilinde meydana gelen fiillerin suç niteliği taşıyıp taşımadıkları her zaman tartışma konusu olmuştur. Özellikle yaşam hakkı ve vücut bütünlüğünün korunması bakımından meydana gelen ihlaller karşısında, söz konusu zararlı sonucun “oyun kuralları dahilinde” gerçekleştirilen bir eylem neticesinde meydana gelmesinin, eylemi gerçekleştiren sporcunun ceza sorumluluğunu ortadan kaldırıp kaldırmayacağı tartışılmış ve tartışılmaya da devam etmektedir¹⁰. Ancak, genel kabul gören anlayışa göre, spor faaliyetleri sırasında meydana gelen zararlı yahut kanuni tipte suç olarak öngörülmuş bir sonuç, söz konusu suça vücut vermemekte, zira spor faaliyetleri bu bağlamda bir “hukuka uygunluk nedeni” olarak kabul edilmektedir. Bu durumda, örneğin bir boksörün bir başka boksörü müsabaka esnasında yumruk ile yaraladığı veya ölümüne sebep olduğu durumda, “boks faaliyeti” hukuk düzeninin izin verdiği bir faaliyet olduğundan ve yaralama yahut ölüm sonucu bu spor faaliyeti esnasında ortaya çıktığından, söz konusu fiil kural olarak suç olmaktan çıkmaktadır.

Maddi unsur (fiil) ve manevi unsur (kusurluluk) biçiminde iki unsurdan oluşan suç, işlenen fiilin hukuk düzenine aykırılığını ifade etmektedir¹¹. Dolayısıyla bu iki unsurun birlikte meydana geldiği bir durumda fiil hukuka aykırı olarak kabul edilmekte ve bunun neticesinde “ceza” olarak öngörülen yaptırım ile karşı karşıya kalmaktadır. Ancak bazı durumlarda, belli sebeplerin varlığı, fiilin hukuka aykırı olmasını önlemekte ve dolayısıyla onun hukuken meşru veya hukuka uygun bir fiil olarak ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Bunlara “*hukuka uygunluk nedenleri*” adı verilmektedir¹². Hukuka uygunluk nedenleri, çok defa,

10 **MEMİŞ, Pınar**, *Spor Faaliyetlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, İstanbul, 2010, s. 148.

11 Bizim de kabul ettiğimiz suçun ikili ayrımının yanı sıra, suçun üçlü, dörtlü ve hatta altılı ayrımını savunan görüşler de vardır. Suçun unsurlarına ilişkin bu görüşler hakkında detaylı bilgi için bkz. **ALACAKAPTAN, Uğur**, *Suçun Unsurları*, Ankara, 1973, s. 8-11. Ayrıca, suçun tekçi ve tahlilci ayrımı ile hukuka aykırılığı suçun unsuru saymayan suçun unsurlarının ikili ayrımına ve hukuka aykırılığı suçun unsuru kabul eden diğer tahlilci yaklaşımlara ilişkin detaylı açıklama ve eleştiriler için bkz. **KATOĞLU, Tuğrul**, *Ceza Hukukunda Hukuka Aykırılık*, Ankara, 2003, s. 127-146.

12 Hukuka uygunluk nedenlerinin bu şekilde tanımlanması, suçun unsurlarını maddi unsur ve manevi unsur şeklinde iki unsur olarak öngören yazarlar tarafından yapılmaktadır. Bizim de aynı görüşü paylaştığımız bu yazarlara göre, “hukuka aykırılık” suçun ayrı bir unsuru değil, suça için

hukuk tarafından tanınan bir yetkiye dayanmaktadır. Örneğin, haksız bir saldırıya uğrayan bir kimse, kanunda öngörülen belirli şartlar ve sınırlar dahilinde, kendisini normalde suç sayılan hareketlerle korumaya (meşru savunma) yetkili kılınmıştır. Dolayısıyla, hukukun tanıdığı bir yetkinin ve yüklediği bir görevin varlığı, hukuk düzeninin kendisiyle çelişkiye düşmezliği ilkesinin gereği olarak, hukuka aykırılığı ve dolayısıyla suçu ortadan kaldırmaktadır. Çünkü hukuk düzeninin bir fiile rıza gösterirken veya onu emrederken, aynı zamanda bu fiili yasaklaması, hukukun kendini ve pratik uygulanabilirliğini inkar etmeksizin mümkün değildir¹³. TCK'nun 24-26. maddelerinde öngörülen hukuka uygunluk nedenleri; *kanunun hükmü ve amirin emri (görevin yerine getirilmesi)*, *meşru savunma*, *zorunluluk hali*, *bakkın kullanılması* ve *ilgilinin (hak sahibinin) rızası* şeklinde sayılabilir.

Spor faaliyetlerinin hangi hukuka uygunluk nedenini teşkil ettiği, başka bir deyişle, spor faaliyetlerinin hukuki niteliği, doktrinde üzerinde uzlaşılabilen ve birbirinden farklı görüşlerin ortaya çıktığı bir konudur. Spor faaliyetlerinin hukuki niteliğini mağdurun rızası, hakkın icrası, kanunun hükmünün yerine getirilmesi ve izin verilen risk ile açıklayan çok sayıda görüş mevcuttur.

Bu görüşlerden ilki, spor faaliyetlerini ilgilinin veya mağdurun rızası ile açıklayan görüştür. İlgilinin rızasının, hukuk düzeninin koruduğu menfaat sahibinin, o menfaat ile ilgili tasarrufuna ilişkin irade açıklaması olarak tanımlanması mümkündür¹⁴. TCK'nun 26/2. maddesinde, ilgilinin rızası şeklinde tezahür eden hukuka uygunluk nedeni "*Kişinin mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilemez*" şeklinde düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere, burada herhangi bir 'rıza'dan değil, kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir

---

bir özellik, bir başka deyişle suçun özüdür. Bunun yanı sıra, suçun unsurlarını üç (*maddi unsur, manevi unsur, hukuka aykırılık unsuru*) veya dört (*kanuni unsur, maddi unsur, manevi unsur, hukuka aykırılık unsuru*) unsur olarak öngören yazarlara göre, "hukuka aykırılık" suçun ayrı bir unsuru olduğu için, hukuka uygunluk nedenleri de, ikili ayrımı savunan yazarların aksine, suçun unsurlarında bir eksikliği ifade etmektedir. Bunlara göre, suçun ayrı bir unsuru olan hukuka aykırılık unsurunu ortadan kaldıran, böylece fiili ceza kuralının amacına aykırı bir hale getirmeyen sebeplere "hukuka uygunluk nedeni" adı verilmektedir. Bkz. **DÖNMEZER, Sulhi / ERMAN, Sahir**, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım*, C. II, İstanbul, 1986, s. 19; **EREM**, s. 27 vd.

13 **TOROSLU**, s. 135-136.

14 **MEMİŞ**, s. 149.

hakkına ilişkin rızadan söz edilmekte, ancak bu tür hakların hangileri olduğu gösterilmemektedir. Doktrin genellikle, bu hukuka uygunluk nedeninin esasına ilişkin olarak söylenenlerden hareketle, rızanın aynı zamanda doğrudan bir sosyal faydayı da temsil etmeyen bir varlığın ihlalini meşru hale getirmek yönünden etkili olduğunu kabul etmek eğilimindedir. Bu nedenle, devletin yalnızca bireyin serbestçe yararlanmasını garanti altına almak amacıyla tanıdığı haklar, serbestçe tasarruf edilebilir haklardır¹⁵. Bu bağlamda, örneğin devlete ait menfaatleri ihlal eden suçlar (devlete karşı suçlar, kamu idaresine karşı suçlar ve adliye karşı suçlar), topluma ait olan ve gayri muayyen sayıda insanı ilgilendiren suçlar (kamu sağlığına, kamu güvenliğine, kamu barışına, genel ahlaka karşı suçlar) ve aile düzenine karşı işlenen suçlar yönünden rızanın herhangi bir etkisi yoktur. Mağduru rıza gösterse dahi, bu suçlar bakımından rıza bir hukuka uygunluk nedeni değildir. Buna karşın, örneğin malvarlığı kişinin üzerinde doğrudan tasarruf edebileceği bir hakkı olduğundan, bunlara karşı işlenen suçlarda rıza bir hukuk uygunluk nedeni haline gelmektedir.

Spor faaliyetleri yönünden söz konusu olan rıza, vücut bütünlüğü yönünden verilen rızadır. Vücut dokunulmazlığına karşı işlenen suçlar yönünden, rızanın geçerli olup olmayacağı tartışmalıdır. Genel kabule göre, kişinin, kendi vücudu üzerinde, fiziki bütünlüğünde devamlı bir zaafa neden olan yahut herhangi bir şekilde kanuna, kamu düzenine ve ahlaka aykırı bulunan tasarruflarına izin verilmemekte, ancak yaşamın sona ermesi veya vücut fonksiyonlarının devamlı şekilde bozulacak olmasına varmayan şekilde, kişinin kendi vücudu üzerinde tasarruf hakkı bulunduğu, dolayısıyla bu kapsamda bir rızanın hukuken geçerli olduğu kabul edilmektedir¹⁶. Bu bağlamda, söz konusu görüşü savunan yazarlara göre, spor faaliyetleri yönünden, eğer ilgili spor branşının kuralları dahilinde hareket edildiyse ve kişi önceden vücut bütünlüğünün ihlaline sebebiyet verecek riskleri bilerek ve kabul ederek söz konusu spor faaliyetine katıldıysa, “*ilgilinin rızası*” hukuka uygunluk nedeni söz konusu olacak ve yaralanma sonucu nedeniyle rakip sporcunun herhangi bir ceza sorumluluğu doğmayacaktır¹⁷.

15 MANTOVANI, s. 258; TOROSLU, s. 177.

16 TOROSLU, s. 179.

17 MEMİŞ, s. 157. Yargıtay’ın da yakın dönemde verdiği kararlarda spor faaliyetlerinin hukuka uygunluğunu “ilgilinin rızası” görüşü ile açıkladığı görülmektedir:

“*Olay günü samk ile katılanın bah saba maçında karşılıklı olarak futbol oynadıkları, samığın*

Bir diğer görüş, spor faaliyetlerini “*bakkın icrası*” olarak kabul etmektedir. Hakkın icrası TCK’nun 26. maddesinde düzenlenmiş olup, buna göre “*bakkını kullanan kimseye ceza verilemez.*” Hukuken korunan bir hakkın kullanılması durumunda hak sahibinin cezalandırılmayacağı çok eskiden beri kabul edilen bir ilkedir. Örneğin, adli makamlara verdiği şikayet dilekçesinde, şikayet edilenin şerefini ihlal eden fiillere yer veren kimse hakaret suçundan sorumlu olmayacağı gibi, adli makamlara sunduğu yazılarda karşı taraf bakımından hakaretimiz nitelikte isnatlarda bulunan avukat da, bu isnatlar somut vakıalara dayanıyor ve uyuşmazlıkla ilgili ise, hakaret suçundan sorumlu tutulamaz¹⁸.

Doktrinde spor faaliyetlerini bir hakkın icrası olarak kabul eden ve bu nedenle hukuka uygunluk nedeni olduğunu söyleyen görüşler de mevcuttur. Bunlara göre, Devlet spor yapılabilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmakta, kuralları koymakta, müsabakalar organize etmekte ve nihayetinde spor yapılmasını teşvik etmektedir. Dolayısıyla, eğer spor faaliyeti Devlet tarafından tanınan ve sporculara “hak” olarak tanınan bir faaliyet ise, bu faaliyetten kaynaklanan eylemlerin de, spor faaliyetinin kuralları içerisinde kaldığı sürece, bir suça vücut vermesi olanaksızdır¹⁹.

Bir başka görüş ise, spor faaliyetlerini “*kanunun icrası*” ile açıklamaktadır. Kanunun icrası veya görevin yerine getirilmesi olarak adlandırılabilir olan bu hukuka uygunluk nedeni, hukuk düzeninin kendisiyle çelişkiye düşmezliği ilkesinin tipik bir yansımasıdır. Gerçekten de hukuk düzeninin, bir yandan belirli bir şekilde davranma görevi yüklerken, diğer yandan da bu görevin yerine getirilmesini cezalandı-

---

oyun esnasında havaya yükselen topa doğru yöneldiği ve topu almak isterken kasıtlı bir hareketi olmaksızın katılan B.V.’nin yüzüne kafasının gelmesiyle katılanın göz çukuru çevre kemiğinin kırık oluşacak şekilde yaralandığı, tüm dosya içeriğinden sanığın yaralama kastı ile hareket etmediği ve katılan ile sanığın kazaen çarpışması ile katılanın yaralandığı, futbol gibi spor müsabakalarında kasıtlı yaralamalar hariç kazaen yaralamalar yönünden müsabaka öncesi oyuncuların rızalarının bulunduğu ve TCK’nın 26/2. maddesi gereğince de bu rıza çerçevesinde gerçekleşen yaralanmadan ötürü sanığın sorumlu tutulamayacağı açıktır.” (Yargıtay 12. Ceza Dairesi, 04.12.2013, 2013/5763 E. ve 2013/27915 K. Bkz. HÜR MÜZ, Peyman, 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Yasak Fiiller ve Ceza Hükümleri Yargıtay Yorumu, Ankara, 2016, s. 95-96).

18 TOROSLU, s. 171.

19 HAKERİ, Hakan, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2011, s. 277; MEMİŞ, s. 164.

racağının kabulü mümkün değildir²⁰. TCK'nun 24. maddesinde düzenlenen bu hukuka uygunluk nedeni “*kanunun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez*” şeklinde tanımlanmıştır.

Doktrinde, spor faaliyetlerinin hukuki niteliğini kanunun icrası ile açıklayan görüşler de mevcuttur. Bu görüşlere göre; Devlet spor faaliyetlerini kamu yararına göreyerek yasa ve yönetmeliklerle düzenleme altına almakta ve her spor faaliyetinin niteliğine ilişkin yasal düzenlemeler yaparak sporculara bir alan yaratmaktadır. Bu bağlamda, spor faaliyetleri ile kanunun bir hükmü yerine getirildiğinden, bu faaliyetlerin herhangi bir şekilde cezalandırılmaları da kural olarak mümkün değildir²¹.

Bunların dışında, spor faaliyetlerini “*izin verilen risk*” ile açıklayan görüşler de söz konusudur. İzin verilen riskin, hukuki yarar açısından tehlike yahut zarar yaratmaksızın icra edilmeleri mümkün olmayan, ancak buna rağmen, yapılmalarından vazgeçilemeyecek ve hukuken de yasaklanmamış hareketleri içeren bir öğreti olarak tanımlanması mümkündür²². Nitekim, sadece spor faaliyetleri yönünden değil, hekimlik mesleğinin icrası gibi durumlarda da, bu meslek icrasının kanunun uygulanmasının yanı sıra, ayrıca izin verilen risk bağlamında da hukuka uygun olduğu, dolayısıyla mesleğini insani, teknik ve örgütsel gereklerine uygun olarak yapan hekimin davranışının herhangi bir suça vücut vermeyeceği söylenmiştir²³.

Spor faaliyetlerini “*izin verilen risk*” kapsamında açıklayan yazarlara göre, devlet sporun icrasına izin vermektedir ve bu sebeple devlet, sporun icrası için gerekli olan ve spor kurallarına uygun tüm hareketlere katılmak durumundadır. Dolayısıyla, bu görüş uyarınca, öngörülebilir risklerin, eylemin başından kabul edilmesini, öngörülemeyenlerin ise zaten kusursuzluk olarak kabulü ile spor faaliyetinden doğabilecek zararlı neticelerden, neticeye sebebiyet verenin ceza sorumluluğu doğmayacaktır²⁴.

20 **ANTOLISEI**, s. 220; **BETTIOL**, s. 290; **HAFIZOĞULLARI, Zeki / ÖZEN, Muharrem**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2011, s. 253; **MANTOVANI**, s. 281-282.

21 **MEMİŞ**, s. 166.

22 **ÜNVER, Yener**, Ceza Hukukunda İzin Verilen Risk, İstanbul, 1998, s. 11.

23 **HAFIZOĞULLARI/ÖZEN**, s. 253.

24 **MEMİŞ**, s. 160; **ÜNVER**, s. 43.

C. Görüşümüz

Yukarıda spor faaliyetlerinin hukuki niteliğini açıklamaya çalışan görüşlere tarafımızca kısaca değinilmiştir²⁵. Buradan hareketle belirtmemiz gerekir ki, kanaatimizce spor faaliyetini, bu hukuka uygunluk nedenlerinden yalnızca birisine özgülemek yahut sadece biriyle açıklamak mümkün görünmemektedir. Esasen bu görüşlerin hepsinin haklılık payı olduğu gibi, spor faaliyetinin hukuki niteliğini ortaya koymakta eksik yahut yetersiz kaldıkları taraflar da mevcuttur. Çağdaş dünyada spor branşlarının tamamı birer kurallar bütününden oluşmaktadır. Dolayısıyla bu kurallar, sporcunun o spor faaliyetine katılması ile ortaya konulan rıza çerçevesinde kendisine bir hak yaratmaktadır. Bu bağlamda da, eğer sporcu hukuk düzenince konulan kurallar çerçevesinde o spor faaliyetini icra etmekteyse, bir hakkını kullandığı için kurallar dahilindeki bir hareketinin neden olduğu zararlı sonuç nedeniyle ceza sorumluluğu doğmayacaktır²⁶. Bunun yanı sıra, spor alanı içerisinde (özellikle dövüş sporları bakımından) bir risk vardır ve oyunun mevcut kuralları, dolayısıyla hukuk düzeni bu riske izin vermektedir²⁷. Bunun dışında, spor faaliyetleri yönünden “ilgilinin” yaralanma sonucuna ve bununla ilgili kimi risklere izin verdiği de açıktır, fakat bu durum spor faaliyetini başlı başına “ilgilinin rızası” hukuka uygunluk nedeni haline getirmez, zira meydana gelecek ağır yaralanma ve hatta ölüm sonucuna, o sonucun üzerinde meydana geldiği sporcunun doğrudan doğruya bu sonuca “rıza” gösterdiğini, dahası bazı sonuçlar yönünden bu rızanın hukuken bir geçerlilik arzedeceğini söylemek güçtür.

Görüldüğü üzere, spor faaliyetlerini muhakkak yukarıdaki görüşlerden biriyle açıklayacak yahut TCK’nda düzenlenen hukuka uygunluk nedenlerinin birinin altında konumlandırarak isek, kişi herhangi bir şekilde kanundan kaynaklanan hakka dayanmadan hareket etmediği ve Devletin de yarattığı hakka dayanan kişinin eylemini, bu hakkın sınırları içerisinde kaldığı sürece, hukuka uygun kabul etmesi gerektiğinden, TCK m. 26 uyarınca hakkın icrası hukuka uygunluk nedenine dayanmamız gerekmektedir²⁸.

25 Detaylı bilgi ve görüşler için bkz. **MEMİŞ**, s. 148 – 173.

26 **HAKERİ**, s. 278.

27 **MEMİŞ**, s. 171.

28 **MEMİŞ**, s. 172. Bu hakkın kaynağını Anayasa’nın 59. maddesi ile spor faaliyetlerini ve sınırlarını

Ne var ki, yukarıda da açıkladığımız üzere, spor faaliyetlerinin *sui generis* yapısı karma bir hukuki durum yaratmakta ve tüm hukuka uygunluk nedenlerinin özelliklerini bünyesinde barındıran, bunların adeta bir bileşkesi niteliğinde, ancak bunların üzerinde kendine özgü niteliklere sahip yeni bir durum ortaya çıkarmaktadır. Bu itibarla, spor faaliyetinin özüne ve kendine özgü yapısına uygun, bu faaliyetlerin tümünde uygulanabilecek yeni bir hukuka uygunluk nedeninin ortaya konulması ve formüle edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Özellikle rakiplerin birbirlerine doğrudan temas ettikleri sporlar ile doğrudan maddi cebir uygulanan sporlarda, bir yaralanma riskinin söz konusu olduğu ve oyun kurallarının bu riske izin verdiği açıktır. Ancak aynı zamanda, meydana gelebilecek yaralanma veya ölüm sonuçları bakımından, sporcuların bu risklere “izin” verdiklerini yahut bu zararlı sonuçları göze almakla beraber bunlara “rıza” gösterdiklerini söylemek pek güçtür. Bu nedenle, spor faaliyetlerinin doğası gereği, müsabakaya çıkan sporcuların meydana gelebilecek zararlı sonuçları göze almaları yahut buna ilişkin riskleri kabul etmeleri nedeniyle, spor faaliyetleri yönünden “*kabul edilen risk*” şeklinde bir hukuka uygunluk nedeninin formüle edilmesi gerektiği kanaatindeyiz²⁹. Zira, gerek doğrudan gerekse dolaylı maddi cebir

---

düzenleyen ve bunlara müsaade eden 3289 sayılı ve 21.5.1986 tarihli Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun oluşturmaktadır. **HAKERİ**, s. 278.

- 29 “*Kabul edilen risk*” şeklinde kanunda kabul edilmiş bir hukuka uygunluk nedeni bulunmamakla birlikte, doktrinde spor faaliyetleri yönünden bunun (“*zararı göze alarak katılım*” adıyla) bir hukuka uygunluk nedeni olduğunu söyleyen yazarlar mevcuttur. Bkz. **ERTAŞ/PETEK**, s. 86. Aynı şekilde Alman doktrininde de spor faaliyetlerini “*teblikeyi (riski) kabul*” (“*Handeln auf eigene Gefahr*”) olarak benimseyen yazarlar mevcuttur. Bunlara göre, spor veya gösteri amaçlı oyun ve yarışmalara katılan kişiler, bu gibi oyun ve yarışmalardan doğabilecek yaralanmaları ve buna benzer sonuçları göze almış sayılırlar. **SCHIMKE, Martin**, Sportrecht, Frankfurt am Main, 1996, s. 133 (Aktaran **ERTAŞ/PETEK**, s. 86). Yine spor faaliyetlerini benzer şekilde tanımlayan bazı yazarlara göre, futbol gibi bazı sporlarda sporcular, yaralanacaklarını kabul ederek bu sportif faaliyete katılmaktadırlar. **FRIEDRICH, Paul M.**, Die Haftung des Sportlers aus § 823 Abs.1 BGB, Neue Juristische Wochenschrift, 1996/17, s. 755 (Aktaran **ERTAŞ/PETEK**, s. 86). Bunun yanı sıra, ABD yargı uygulamasında da spor faaliyetleri yönünden benzer bir ölçüt kabul edilmiş olup, birçok üst derece yargı kararında spor faaliyetlerinin “*üstlenilen*” veya “*kabul edilen*” risk (“*assumption of the risk*”) olduğu söylenmiş ve spor faaliyetine gönüllü katılan sporcuların bu faaliyet nedeniyle oluşacak riskleri de üstlendiği yahut kabul ettiği belirtilerek, bundan dolayı karşı tarafın sorumluluğunun bulunmadığına karar verilmiştir. Bkz. **Bukowski v Clarkson Univ.**, 19 N.Y.3d 353, 948 N.Y.S.2d 568 (2012) (http://www.nycourts.gov/REPORTER/3dseries/2011/2011_05912.htm, e.t. 20.09.2018); **Latimer v City of New York**, 118 A.D.3d 420, 987 N.Y.S.2d 58 (1st Dept 2014). (<https://www.leagle.com/decision/innyco20140603323>, e.t. 20.09.2018).

hareketleri içeren spor branşlarında, sporcular, hukuk düzenince de izin verilen bu faaliyetlere kendi rızalarıyla katılmaktadırlar. Bu nedenle, spor faaliyetine katılanlar, oyun kuralları dahilinde meydana gelecek zararlı sonuçlar yönünden, açıktan bu sonuçlara izin vermemekte, fakat sonucun meydana gelme riskini kabul etmektedirler. Bu risk sporcular tarafından kabul edildiğinden, spor müsabakalarının kurallarına uygun şekilde yürütülmüş olması koşuluyla, rizikonun gerçekleşmesi ve sporcuların spor faaliyetinden kaynaklı olarak yaralanmaları durumunda, yaralama eylemini gerçekleştiren sporcuların ceza sorumluluğu da doğmayacaktır³⁰.

Yukarıda tanımladığımız “kabul edilen risk” kavramının “ilgilinin rızası” ile benzerlik taşıdığı düşünülebilir. Ancak bu iki kavram birbirinden oldukça farklıdır. Zira, ilgilinin rızası TCK’nun 26/2. maddesinde düzenlenmiş olup, buna göre ilgilinin rızasının söz konusu olabilmesi için, rızanın “*kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin*” olması gerekmektedir. Ne var ki, “hayat hakkı” kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edemeyeceği bir hak olup, TCK da öldürülenin rızasına ölüm sonucunu hukuka uygun hale getirici bir etki tanımamıştır³¹. Aynı şekilde, kişinin vücut bütünlüğü üzerindeki tasarruf hakkı ve bu hakkın sınırları da oldukça tartışmalıdır. Dolayısıyla, bir kişinin özellikle hayat hakkı yönünden doğrudan tasarrufta bulunması, doğrudan doğruya hayat varlığını ortadan kaldırmaya mahiyette rıza beyanını açıklaması mümkün değil ise de, bu hakkı yönünden belirli riskleri alabilmesi mümkündür. Bu nedenle, sporcu yalnızca spor faaliyetine katılma yönünden rıza gösterdiğinden, ancak yaralanma ve ölme sonuçları yönünden doğrudan doğruya “rıza” gösteremeyeceğinden, fakat kurallara uygun bir spor faaliyeti kapsamında doğabilecek zararlı sonuçlar yönünden oluşabilecek riskleri kabul edebileceğinden, spor faaliyetlerinin hukuki niteliğini kabul edilen risk bağlamında açıklamak daha isabetli olacaktır³².

Kabul edilen risk kavramının, bir hukuka uygunluk nedeni mi yoksa kusurluluğu ortadan kaldıran bir neden mi olduğu tartışılabilir. Kusur-

30 **ŞİMŞEK**, s. 383. Bunun yanı sıra, İtalyan doktrininde, bu eylemlerin hukuki niteliğini “*gerekli veya ihtiyaç duyulan şiddet*” (“*a violenza necessaria*”) şeklinde tanımlayan yazarlar bulunmaktadır. Bkz. **TRAVERSI**, s. 39.

31 **TOROSLU**, s. 163.

32 **ÜNVER**, s. 187.

luluğun ortak temeli kusurlu irade olduğundan, failin iradesinin kusurlu sayılmasına olanak bulunmayan hallerde ve objektif sorumluluk olarak kabul edilen durumlarda, failin başka türlü hareket etmesi mümkün olmadığından, kusurluluğun da bulunmadığı söylenmektedir³³. Esasen kusurluluğu ortadan kaldıran nedenler, suçun manevi unsuruyla ve daha özelden de, kastın “bilme” unsuru ile ilgilidir. Failin fiilinin iradi olması suçun manevi unsurunun olmazsa olmaz şartıdır. Dolayısıyla, failin fiilinden sorumlu tutulabilmesi için, o fiil ile arasında psişik veya manevi bir bağın bulunması gerekmektedir. Bu bağın bulunmadığı durumda fiil faille bağlanamayacağından, kasıt veya taksirden söz etmek de mümkün olmayacaktır³⁴. *Beklenmeyen durum, mücbir sebep, maddi ve manevi cebir* gibi haller fail ile fiil arasındaki psişik bağı, dolayısıyla kusurluluğu ortadan kaldıran nedenlerdendir.

Ancak hukuka uygunluk nedenleri, kusurluluğu ortadan kaldıran nedenlerin aksine, suçun manevi unsuru ile ilgili değildir. Hukuka uygunluk nedenlerinin bulunduğu hallerde fiilin manevi unsuru tamdır. Ancak, maddi ve manevi unsuru mevcut olan fiil yönünden, bir hukuka uygunluk nedeninin var olduğu durumlarda, bu hukuka uygunluk nedeni, fiili hukuk düzenine aykırı olmaktan çıkarmaktadır. Bir başka deyişle bunlar, fiilin hukuka aykırı olmasını önlemekte ve dolayısıyla varlıkları halinde, o fiilin artık hukuken meşru veya hukuka uygun bir fiil olarak ortaya çıkmasına neden olmaktadır³⁵. Zira, bizim de aynı görüşte olduğumuz suçun ikili ayrımını savunan yazarlara göre, hukuka aykırılık suçun bir unsuru değil, özüdür, suça içkindir³⁶. Bu bağlamda, somut olayda hukuka uygunluk nedenlerinden birisinin var olması durumunda, suçun özü niteliğindeki “hukuka aykırılık” ortadan kalkacak ve fiil, somut olayda suçun iki unsuru olan maddi ve manevi unsur gerçekleşmiş olmasına rağmen, hukuk düzeni açısından meşru bir fiil haline gelecektir. Buna göre, hukuka uygunluk nedenleri, araştırılmaları kuramsal olarak kusurluluğa da tahakküm eden durumlardır. Zira, bir hukuka uygunluk nedeninin varlığı halinde, artık suç fiilinden söz edilemeyeceğinden, o fiilin kusurlu olup olmadığına da bakılmayacaktır³⁷.

33 DÖNMEZER/ERMAN, s. 328-329.

34 HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 314; TOROSLU, s. 230.

35 TOROSLU, s. 149.

36 TOROSLU, s. 119.

37 HAFIZOĞULLARI/ÖZEN, s. 237.

Bu itibarla, spor faaliyetleri yönünden “*kabul edilen risk*”in kusurlulukla bir ilgisinin bulunduğu söylenemez. Örneğin bir boks müsabakası esnasında, sporcular TCK’nun 86. maddesindeki kasten yaralama suçunun maddi ve manevi unsurlarının tamamını gerçekleştirmektedirler. Bir başka deyişle, boks faaliyeti esnasında kasten yaralama suçunun kanuni tipte yer alan maddi unsuru mevcut olduğu gibi, her iki sporcu da bu fiili karşı tarafın yaralanmasını bilerek ve isteyerek işlemektedirler. Ne var ki, yukarıda izah ettiğimiz şekilde, spor faaliyeti diğer hukuka uygunluk nedenlerinin bir bileşkesi biçiminde, kendine özgü bir hukuka uygunluk nedeni olarak ortaya çıkmakta, sporcular ilgili spor faaliyetini hukuk düzenince konulan kurallara uygun bir şekilde icra etmekte ve fiilin “mağduru” olan sporcu da bundan kaynaklı yaralanma veya daha ağır riskleri de kabullenmekte, bu şekilde ilgili spor faaliyeti, kasten yaralama suçunun kanuni tipteki maddi ve manevi unsurları somut olayda meydana gelmesine rağmen, hukuk düzeni ile uygun bir fiil olarak ortaya çıkmaktadır³⁸. Bu nedenle, “*kabul edilen risk*” kavramının, failin fiili gerçekleştirme kastına etki ederek kusurluluğu ortadan kaldıran bir neden değil, kanuni tipte yer alan maddi ve manevi unsuru bünyesinde barındıran fiili hukuk düzenine aykırı olmaktan çıkararak bir hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

“*Kabul edilen risk*” şeklinde tanımladığımız bu *sui generis* hukuka uygunluk nedeninin geçerli olabilmesi, dolayısıyla spor faaliyeti esnasındaki yaralanmanın hukuka uygun hale gelmesi için, kanaatimizce üç şartın varlığı gerekmektedir: Öncelikle, kişinin doğacak zararları göze alarak oyuna veya müsabakaya katılmış olması zorunludur. Buradaki “göze almak” şüphesiz ki yaralanmaya veya ölüme açıkça rıza verilmesi değil, böyle bir olasılığın olabileceğinin öngörülmesi ve bunun göze alınmış olmasıdır. İkinci şart, bu sonucun o oyunun kuralları dahilindeki bir hareket neticesinde meydana gelmesidir. Dolayısıyla, spor faaliyetine katılan kişilerin, ancak oyun kuralları çerçevesinde meydana gelebilecek normal yaralanmalara izin verdiğini veya bunların riskini göze aldığını söylemek gerekmektedir³⁹. Örneğin, bir boks müsabakasında her iki sporcu da birbirini mücadele edemeyecek veya pes ede-

38 ERTAŞ/PETEK, s. 86; ÜNVER, s. 187.

39 ERTAŞ/PETEK, s. 87; ŞİMŞEK, s. 384.

cek hale gelecek kadar yaralamayı (yumruklamayı) amaçlamaktadır. Burada sporcu aslında doğrudan doğruya yaralanmaya izin vermemekte, ancak kurallara uygun bir şekilde (*hakemin talimatlarına uygun, başlama gongu ile bitiş gongu arasında geçen sürede veya hakemin oyunu devam ettirdiği süre boyunca ve oyunun izin verdiği bölgelere vurmak kaydıyla*) gerçekleşen boks müsabakasında meydana gelebilecek her türlü yaralanma riskini kabul etmiş sayılmaktadır. Böyle bir durumda, herhangi bir sporcunun kasten yaralama suçunu işlediği ileri sürülemeyecektir. Üçüncü şart ise, oynanan oyunun “spor” kavramı içerisinde yer alması ve hukuk düzeni tarafından izin verilen, bir başka deyişle “spor müsabakası” olarak tanınmış bir oyun olmasıdır. Bu bağlamda, halkın sansasyonel dürtülerine ve heyecanına yönelen, hırçın, kanlı ve vahşi oyun ve gösteriler (kafes dövüşü vb.) yönünden yapılan anlaşmalar geçersiz olacak ve bunlardan kaynaklı olarak cezai ve hukuki sorumluluk meydana gelecektir⁴⁰.

Görüldüğü üzere, spor faaliyeti, aslında birçok hukuka uygunluk nedenini içinde barındıran, ancak kendine özgü, ayrı bir hukuka uygunluk nedeni olarak ortaya çıkmaktadır. Zira, spor bir haktır. Tek başına belirtilmese dahi, bireyin gelişim hakkından, eğitim, çalışma, sağlık hakkına uzanan çok yönlü ve karmaşık bir yapısı vardır. Devlet tarafından tanınan ve pek çok hakkı içinde barındıran sporun, ceza hukuku yönünden ayrı ve bağımsız bir hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirilmesi gerektiği kanaatindeyiz⁴¹.

Sonuç olarak, bir spor müsabakası esnasında, bir sporcunun bir diğer sporcuya yönelik yapmış olduğu eylem karşındaki sporcunun yaralanmasına sebebiyet veriyorsa, bu spor branşının hukuk düzenince “spor” olarak tanınmış bir branş olması, eylemin oyun içerisinde yapılmış olması ve katılan sporcuların gönüllü olarak bu müsabakalara katılarak bu oyun içerisinde gerçekleşebilecek ağır sonuçların oluşma riskini kabul etmiş olmaları nedeniyle, spor faaliyetinin *kabul edilen risk* bağlamında bir hukuka uygunluk nedeni halini alması ve yapılan eylemi hukuka uygun hale getirmesi gerektiği kanaatindeyiz.

40 ÇAĞLAYAN, s. 38; ERTAŞ/PETEK, s. 88; ŞİMŞEK, s. 384.

41 MEMİŞ, s. 171.

III. SPOR FAALİYETLERİNİN NİTELİKLERİNE GÖRE KASTEN YARALAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. Genel Olarak

Spor faaliyetleri esnasında en sık rastlanan suç tiplerinden biri kasten yaralama suçudur. İcra edilen sporun kurallarına aykırı bir şekilde ve kasıtlı olarak gerçekleştirdiği hareketle karşısındaki rakibine bedensel olarak zarar veren sporcu, diğer sporcunun spor hakkına tecavüz ettiği gibi⁴², başlı başına karşı taraftaki sporcunun vücut bütünlüğüne bir saldırı da gerçekleştirmektedir⁴³. Spor faaliyetleri sırasında, bir kişinin yaralanması ve hatta ölmesi mümkündür. Üstelik bu tehlike aşağıda ayrı bir başlık halinde değineceğimiz doğrudan maddi cebir uygulanan sporlarda hayli yüksek iken, bazı spor branşlarında düşüktür. Ancak hangi spor olursa olsun, spor faaliyeti kapsamındaki hareketler bakımından amaç karşı tarafı yaralamak veya öldürmek değil, o sporu, kuralları dahilinde en iyi şekilde icra edebilmektir⁴⁴.

Dolayısıyla her halükarda, oyun kuralları dahilinde meydana gelen yaralanma ve diğer bedensel zararlar haricinde, karşı taraftaki sporcuya kasten verilen bedensel zararların, Türk Ceza Kanunu'ndaki genel hükümler bağlamında failinin ceza sorumluluğunu doğuracağını söylememiz gerekmektedir. Ne var ki, bu konuda spor branşlarını iki ayrı başlık altında incelemek yerinde olacaktır. Zira, yukarıda da kısaca değindiğimiz üzere, bazı spor branşlarında, sporun icrası doğrudan maddi cebir kullanmayı gerektirirken, bazı spor branşları ise rakibe fiziki temas edilmesini gerektirirken maddi cebir kullanılmasını yasaklamaktadır. Sporcunun müsabaka esnasında karşı taraftaki sporcuya yönelik maddi cebir içeren eylemleri ve bu eylemlerinin sonuçları her iki spor bran-

42 Spor hakkı, Anayasa'nın 59. maddesindeki "*sporun geliştirilmesi için devlete yüklenen ödev*"e ilişkin bir konu olmasının yanı sıra, Anayasa'nın 17., 33., 42. 48. ve 49. maddelerindeki hükümlerle dolaylı olarak, bir temel hak olarak kabul edilmektedir. Konu hakkında detaylı bilgi için bkz. **ERTAŞ/PETEK**, s. 41 vd.

43 **ERTAŞ/PETEK**, s. 406. Spor faaliyeti esnasında gerçekleşen şiddet içeren hareketlerin gerçekten ceza adaleti sisteminin konusu olup olmadığı, dolayısıyla bunların kamu adına soruşturulması gerekip gerekmediği de tartışılmaktadır. **OSBORNE, Barbara**, "*Violent Acts within the Context of the Game: On-Field Occurences and Prosecution*", *Sport and Criminal Behaviour*, (ed. by LEE, Jason W. / LEE, Jeffrey C.), North Carolina, 2009, s. 85-86.

44 **ŞEN, Ersan**, "6222 sy. Kanun ve Sporda Ceza Sorumluluğu", <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/1692923-6222-sayili-kanun-ve-sporda-ceza-sorumlulugu> (e.t. 17.07.2018).

şında farklılık arzedeceğinden, spor faaliyetinden kaynaklanan kasten yaralama suçunu da bu iki spor branşını yönünden ayrı ayrı incelememiz gerekmektedir.

B. Doğrudan Maddi Cebir Kullanılan Spor Branşlarında Kasten Yaralama

Bazı sporlarda, doğrudan doğruya rakibe yöneltilen maddi cebir veya şiddet içeren hareket, bizzat o sporun icra edilmiş biçimini oluşturmaktadır. “Dövüş sporları” olarak da adlandırılan boks, karate, tekvando, judo gibi sporlarda, yapılan sporun doğası gereği sporcuların yaralanma riski çok yüksektir, hatta yapılan spor zaten sporcuların birbirlerini yaralamalarına ilişkindir. Bir başka deyişle, dövüş sporları, nitelikleri gereği yaralamayı bünyelerinde barındıran sporlar olduklarından, sporcuların kastı zaten birbirlerini yaralamaya, bedensel olarak zarar vermeye yönelik olup, bu zararlı sonuç hukuken de kabul edilmiştir⁴⁵. Zira, Devletin bir yandan bu sporları bir spor branşını olarak tanıyıp bu şiddet içeren eylemlere izin verirken ve hatta teşvik ederken, öte yandan bu eylemleri cezalandırma yoluna gitmesi tutarsız olacaktır⁴⁶. Dolayısıyla, bu sporlara ilişkin olarak, oyun kuralları içerisinde gerçekleştirilen yaralama eylemleri sporcular yönünden hukuka uygunluk nedeni niteliğinde olduğundan, örneğin bir boks müsabakasında burnu kırılan veya karate müsabakasında vücudunda morluklar oluşan bir kimsenin bu eylemler yönünden şikayetçi olması, karşı taraftaki sporcunun da kasten yaralama suçunun faili haline gelmesi düşünülemeyecektir. “Spor faaliyeti”, gerçekleştirilen kasten yaralama eylemini, hukuka uygun hale getirmektedir.

Ancak, spor faaliyetinin hukuka uygunluk nedeni olma şartlarının oluşmadığı hallerde, fiilin cezai sonuçlarından bahsetmek mümkündür. Yukarıda açıkladığımız üzere, bu üç şart; sporcuların riskleri göze alarak müsabakaya katılmaları, hareketin oyun kuralları dahilinde gerçekleştirilmiş bir hareket olması ve söz konusu oyunun hukuk düzenince izin verilmiş, “spor” olarak tanınmış bir oyun olmasıdır. Bu şartlardan birinin dahi söz konusu olmadığı halde, kasten yaralama suçundan söz etmek mümkün hale gelecektir.

⁴⁵ MEMİŞ, s. 127.

⁴⁶ TRAVERSI, s. 42-43.

Örneğin, bir dövüş sporunda, hakemin bitiş düdüğünden sonra rakibine yumruk atmaya devam eden sporcunun eylemi, ceza hukuku yönünden tartışılmalıdır. Burada sporcunun bitiş düdüğünü algıladığı hal ile algılamadığı hal arasında bir ayırım yapmak gerekmektedir⁴⁷. Eğer sporcu hakemin bitiş düdüğünü algıladığı halde halen rakibine vurmaya devam ediyorsa, artık bu hareketin oyun kuralları dahilinde gerçekleşen bir hareket olduğunu söylemek mümkün değildir. Dolayısıyla yukarıda saydığımız üç şarttan ikincisi bulunmadığından, artık burada bir hukuka uygunluk nedeninden de bahsetmek söz konusu olmayacaktır. Bu şekilde gerçekleştirilen bir eylem, TCK'nun 86. maddesinde düzenlenen Kasten Yaralama suçuna vücut verecek ve fail, bu suçtan dolayı cezalandırılacaktır. Öyle ki, TCK'nun 87. maddesindeki *Neticesi Sebebiyle Ağırlaşmış Yaralama* düzenlemesi uyarınca, failin bu eylemi nedeniyle mağdurda,

- Yüzde sabit iz, duyu veya organlardan birindeki işlev zayıflaması, konuşmada sürekli zorluk, yaşamı tehlikeye sokan bir durumun oluşması;
- Mağdurun bitkisel hayata girmesi, duyu veya organlardan birindeki işlevin yok olması, konuşma veya çocuk yapma yetisinin kaybolması, yüzde sürekli değişiklik;
- Vücutta kemik kırığı veya çıkığının oluşması;
- Yahut ölüm sonucu irade edilmese dahi ölüm sonucunun meydana gelmesi

gibi hallerde, verilecek olan ceza daha da arttırılacaktır.

Sporcunun algılaması gereken bitiş işaretini algılamaması ve şiddet içeren eylemine devam etmesi halinde ise, bu kez ikili bir ayırma gitmek gerekecektir:

- a.** Eğer sporcu dikkatsizliği nedeniyle bitiş düdüğünü algılayamamışsa, fiilin taksirli yaralama olarak değerlendirilmesi mümkündür. Taksirli sorumluluğun esasını, failin uyulması zorunlu olan davranış kurallarına uymak suretiyle önleyebileceği bir fiili, bu davranış kurallarına uymayarak, zararlı sonucu istemeden de olsa gerçekleştirmiş olmasından dolayı hukuk düzenince kınanması

⁴⁷ MEMİŞ, s. 128.

oluşturmaktadır⁴⁸. Bu bağlamda, fail, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı bir biçimde zararlı sonuca sebebiyet verdiğiğinde, TCK m. 22/2'deki genel hüküm uyarınca o suçun taksirli halinin kanunda özel olarak düzenlenmiş olması kaydıyla, taksirli suçtan sorumlu olmaktadır. Nitekim sporcu da icra ettiği sporun teknik kurallarını bilmesi kendisinden beklenen kişidir ve bu kuralları dikkatsizliği, özensizliği yahut bilgisizliği nedeniyle ihlal ederek, öngörmesi gereken hareketi öngörmediği ve bu nedenle zararlı sonuca sebebiyet verdiği durumda, taksir sorumluluğu söz konusu olacaktır⁴⁹.

b. Eğer sporcu, bütün dikkatine rağmen bitiş düdüğünü algılayamamışsa, bu kez ceza sorumluluğundan bahsetmek mümkün değildir. Örneğin, sporcu müsabakada kulağına bir darbe almış yahut rakibi tarafından engellenmiş veya müsabaka salonundaki düdüğü duymamasına neden olacak denli yüksek gürültü nedeniyle düdüğü duymamış ve müsabakanın devam ettiği yanlışına düşmüş olabilir⁵⁰.

O halde, failin, rakibini oyun kuralları dışında kasten yaralamak gibi bir iradesi, dolayısıyla kusuru bulunmadığı söylenebilir. Bu gibi durumlarda, failin cezalandırılmamasının hukuki dayanağını TCK'nun 30. maddesindeki “*Hata*” düzenlemesinde bulmak mümkündür.

TCK'nun 30. maddesinde Hata, “*Failin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz.*” şeklinde düzenlenmiştir. Hata, genel olarak, dış dünyaya ait bir olgunun olduğundan farklı, yanlış bir biçimde tanınması veya bilinmesi anlamına gelmektedir. Hata, “bilmeme”den farklıdır. Zira bilmeme bir konudaki eksikliği ifade ederken, hata bunun aksine farklı bir bilgi anlamına gelmektedir. Bu anlamıyla hata, bilmeme gibi bir eksikliği değil, bilakis bir fazlalığı ifade etmektedir⁵¹. Bu bağlamda, suçun

48 **ANTOLISEI**, s. 373; **DELOGU, Tullio**, “*Modern Hukukta Taksirli Suçun Önemi*”, AÜHFĐ, C. 39, S. 1-2, Ankara, 1987, s. 105; **EREM**, s. 520-523; **MANTOVANI**, s. 341; **TOROSLU**, s. 197.

49 **KESKİN, O. Kadri**, *Ceza ve Hukuk Uygulamasında Taksirle Ölüme ve Yaralanmaya Sebebiyet*, Ankara, 1991, s. 11-12; **MEMİŞ**, s. 128.

50 **MEMİŞ**, s. 128.

51 **ANTOLISEI**, s. 410; **GÜNGÖR, Devrim**, *Ceza Hukukunda Fiil Üzerinde Hata*, Ankara, 2007, s. 23; **MANTOVANI**, s. 378; **TOROSLU**, s. 216.

maddi unsurundaki hususlar üzerine, bir başka deyişle fiil üzerinde hataya düşen, örneğin av hayvanı sanarak bir insana ateş eden kişi, bu hatasından yararlanmakta ve kasten hareket etmiş sayılmamaktadır. Bir başka deyişle, suçun maddi unsurlarında bu şekilde bir hataya düşmüş kişinin kastı ortadan kalkmış olup, bu durum fiili hatanın “kastın olumsuz yanı” olduğu şeklinde tanımlanmaktadır⁵².

Fail, suçun maddi unsurlarında olduğu gibi, hukuka uygunluk nedenlerinde hataya düşmesi durumunda da, bu hatasından yararlanmaktadır. TCK'nun 30/3. maddesinde, ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler yönünden, eğer bu hata kaçınılmaz bir hata ise, failin hatasından yararlanabileceği söylenmiştir. Bu hükme göre, “*Ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanır.*”⁵³ TCK'nun İkinci Kısım İkinci Bölümü, aynı başlık altında hem meşru savunma, zorunluluk hali, ilgilinin rızası gibi fiilin hukuka aykırılığını ortadan kaldıran hukuka uygunluk nedenlerini; hem de şiddet, cebir gibi failin kusurluluğunu ortadan kaldıran, dolayısıyla kusurluluğa etki eden nedenleri aynı başlık altına toplamış ve bu anlamda suç genel teorisi ile ilgili gelişmelere ters düşen, ayrıca hem metodolojik hem de pratik açıdan hatalı bir düzenleme yapmıştır⁵⁴. Ancak, netice olarak, hukuka uygunluk nedenlerinde yapılan hatanın bu hüküm kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir.

TCK'nun 30/3. maddesinde yer alan bu hükme göre, failin bu yöndeki hatasından yararlanabilmesi için, hatanın “kaçınılmaz” olması zorun-

52 **ERMAN, R. Barış**, Yanılmanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 2006, s. 24.

53 Bu madde başlangıçta “*hukuka uygunluk nedenlerinde hata*” şeklinde düzenlenmişken, sonra daha geniş kapsamlı bir düzenleme olması amacıyla “*ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler*” şeklinde değiştirilmiştir. TCK m. 30/3'ün Hükümet Gerekçesinde bu durum şu şekilde izah edilmiştir: “*Hükümet Tasarısının 23 üncü maddesinin 3 üncü fıkraya veya bendinde düzenlenen “hukuka uygunluk nedenlerinde hata” ile ilgili hüküm, bölüm başlığımıza paralel olarak değiştirilmiştir. Madde metnindeki “hukuka uygunluk nedenleri” yerine, “ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenler” ibaresi konulmuştur. Somut olayda söz konusu nedenlere ait koşulların gerçekleştiği hususunda hataya düşen kişi, bu hatasından yararlanabilecektir. Ancak, bunun için hatanın kaçınılmaz olması gerekir. Hatanın kaçınılabilir olması durumunda ise, kişi işlediği fiilden dolayı sorumlu tutulacak ve fakat bu hata, temel cezanın belirlenmesinde göz önünde bulundurulacaktır.*”

54 **GÜNGÖR**, s. 62. Ayrıca bu düzenleme hakkındaki eleştiriler için bkz. **TOROSLU, Nevzat / ER-SOY, Yüksel**, “*Kanunlaşmaması Gereken Bir Tasarı*”, *Türk Ceza Kanunu Reformu, İkinci Kitap*, Ankara, 2004, s. 1-20.

ludur. Hataya düşmenin kaçınılmaz olmasını, kusursuz olmak şeklinde anlamak gerekir. Bunun için fail, fiili işlediği sırada bir hukuka uygunluk nedeninin bulunduğu konusunda yaptığı hata nedeniyle kınanamamalı, dikkatsiz ve özensiz davranmış da olmamalıdır⁵⁵. Zira fail hataya düşmekte dikkatsiz ve özensiz davranmışsa, dolayısıyla hata kaçınılmaz bir hata değilse, kusursuz sayılamayacak, ancak yine de fiili kasten işlediği de kabul edilmeyecek ve taksir sorumluluğu doğacaktır⁵⁶.

Bir hukuka uygunluk nedeni olarak spor faaliyeti yönünden de fiil üzerinde hatanın söz konusu olabileceği düşünülebilir. Yukarıda verdiğimiz örnek üzerinden devam edilir ise; müsabakanın bitiş düdüğünü duymayan ve halen devam ettiğini düşünen boksör, bitiş düdüğünden sonra rakibine yumruk atmaya devam ederken, halen spor faaliyeti yapmaya devam ettiğini düşünmektedir. Sporcunun bu yöndeki hatası kaçınılmaz bir hata ise, yani gerekli dikkat ve özen yükümlülüğünü göstermiş buna rağmen bitiş düdüğünü duymamışsa (*örneğin yine yukarıda verdiğimiz örnekteki gibi kulağına aldığı darbe veya rakibinin duymasını önlemesi yabut müsabaka salonunda çok fazla gürültü olması gibi sebeplerle*), bu durumda artık hatası kaçınılmazdır. Sporcu, TCK m. 30/3 uyarınca bu kaçınılmaz hatasından yararlanacak ve müsabaka bittikten sonra rakibini yaralamış dahi olsa, bu hata sebebiyle ceza sorumluluğu söz konusu olmayacaktır. Ancak, yine yukarıda belirttiğimiz şekilde, sporcu dikkatsiz veya özensiz davranması nedeniyle bitiş düdüğünü duymamışsa, eylemi taksirli yaralama suçuna vücut verecektir.

Son olarak, bu tür sporlar yönünden incelenmesi gereken husus, hukuka uygunluk nedenlerinde sınırın aşılması kurumudur. TCK'nun 27. maddesindeki bu düzenlemeye göre, "*Ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırın kast olmaksızın aşılması halinde, fiil taksirle işlendiğinde de cezalandırılıyorsa, taksirli suç için kanunda yazılı*

55 GÜNGÖR, s. 69.

56 ERMAN, s. 386-387; HAFIZOĞULLARI, Zeki, "5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Kusurluluğu Kaldıran Nedenlere Genel Bir Bakış", Polis Dergisi, S. 44, Ankara, 2005, s. 81. Bunun yanı sıra, hukuka uygunluk nedenlerindeki hata neticesinde "sözde (mefruz) suç" oluşacağını, hukuka uygunluk nedenlerinin maddi koşullarının varsayılması kaçınılmaz bir yanılığa dayandığı ölçüde fail sorumluluktan kurtulurken, sözde (mefruz) suç dolayısıyla da cezalandırılmasının gündeme geleceğini ve failin cezalandırılmamasının nedenini burada aramak gerektiğini söyleyen yazarlar da mevcuttur. Bu görüşler için bkz. ERMAN, s. 313-313.

cezanın altında birinden üçte birine kadarı indirilerek hükümlenir.” Spor faaliyeti, bir hukuka uygunluk nedenidir. Bu bağlamda, söz gelimi bir boksör veya tekvandocu, karşısındaki rakibine tekme veya yumruk atma veya onu yaralama hakkına sahiptir. Ancak, sporcu, oyun kurallarına göre vurmaması gereken bir yere (mesela rakibinin genital bölgesine) vurmuşsa veya eldivenin içine rakibine zarar vermek için demir parçası yahut muşta yerleştirmişse, bu durumda hakkın kötüye kullanılmasından yahut hukuka uygunluk nedeniyle sınırın aşılmasından söz edilecektir⁵⁷. Sınır (eldivene demir yerleştirme örneğinde olduğu gibi) kasten aşıldığında, zaten burada artık failin tam ceza sorumluluğu gündeme gelecektir⁵⁸. Zira TCK m. 27/1 sınırın aşılmasında taksirden bahsetmiş olup, buna göre, kasten sınırın aşılması durumunda bu hükmün uygulanmayacağı ve failin tam ceza sorumluluğunun doğacağı tartışmasızdır. Buna karşın, failin sınırı aşması yukarıda da açıkladığımız şekilde tedbirsiz, dikkatsiz ve özensiz davranışından meydana gelirse TCK m. 27/1 uygulanacak, fail suçun taksirli halinden cezalandırılacaktır. Ancak TCK m. 27/1 burada da farklı bir rejim öngörmekte, hukuka uygunluk nedenlerinde taksirli davranışla sınırın aşılması durumunda faile verilecek cezada, suçun taksirli halinde verilecek cezaya göre belli oranlarda indirim yapılacağını düzenlemektedir.

C. Maddi Cebir Kullanılmayan Spor Branşlarında Kasten Yaralama

Doğrudan maddi cebir kullanılmayan temaslı sporlarda, ceza sorumluluğunun belirlenmesi yönünden durum farklıdır. Özellikle, takım sporlarında sporcuların birbirlerini yaralamalarına sıklıkla rastlanmaktadır. Futbol, basketbol, hentbol, ragbi gibi takım halinde yapılan, dövüş sporları gibi doğrudan maddi cebir kullanılmayan, ancak sporcuların birbirlerine yoğun bir biçimde temas ettiği takım sporlarında, yaralama sonucunun meydana gelmesi de kaçınılmazdır.

57 ŞEN, a.g.e.

58 DÖNMEZER/ERMAN, s. 152-153.

“Silah kullanma yetkisine sahip olmasına rağmen, bu yetkiyi gereksizce işgüzar bir bereketle ve halin icap ettirmedeği şekilde aşan asker kişi bakımında, hukuka uygunluk sebebinde sınırın aşılmasına ilişkin hüküm uygulanmaz. Sınır kasden aşıldıkta, (765 sy.) TCK 50. Madde tatbik edilemez.” (As. Yargıtay DK, 08.01.1971, E. 5 K. 2. Bkz. DÖNMEZER/ERMAN, s. 153.

Burada da yukarıdaki ayrımı yaparak konuyu değerlendirmemiz gerekmektedir: Eğer yaralama fiili, sporcunun oyun dahilinde yapmış olduğu bir hareket ise, bunu da hukuka uygunluk nedeni olarak kabul etmek yerinde olacaktır. Örneğin, bir futbol maçında, bir takım oyuncusu rakip takımındaki bir oyuncunun ayağına oyunun gidişatı içerisinde bir müdahalede bulunursa, bu hareket oyun talimatlarını ihlal etmesine ve hakem tarafından, duruma göre sarı veya kırmızı kartla cezalandırılmasına rağmen, söz konusu futbolcunun kasten yaralama suçunu işlediği söylenemeyecektir. Ancak, aynı sporcunun oyun durduktan sonra rakibine tekme veya yumruk atmaya devam etmesi halinde, bunun artık spor faaliyetinden kaynaklı bir hareket olmayacağı, oyunun gidişatından tamamen bağımsız bir şekilde rakibe yönelik bir saldırı mahiyetine sahip olacağı ve kasten yaralama suçuna vücut vereceği açıktır⁵⁹.

Türkiye'deki uygulamaya baktığımızda, spor alanları içerisinde, sporcular tarafından rakiplerine yönelik olarak oyun kurallarının dışında gerçekleştirilen tüm faaliyetler, bunun yanı sıra hakemlere yahut seyircilere yönelik faaliyetler, ayrıca bu kişilerin (*sporcu, teknik heyet, hakem ve seyirci*) birbirlerine karşı meydana gelen eylemleri kasten yaralama suçu kapsamında değerlendirilmektedir. Zira, spor alanlarındaki şiddet ve düzensizlik eylemlerine yönelik yürürlüğe giren 6222 sayılı 'Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun'un 17. maddesi uyarınca, "*Spor alanlarında kasten yaralama suçunun veya mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde şikayet şartı aranmaksızın, Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre cezaya hükmolunur.*" Kanun koyucu burada farklı bir düzenlemeye gitmiş ve kasten yaralama suçlarıyla ilgili olarak TCK'nun genel hükmü olan m. 86-87 hükmüne atıfta bulunurken, ceza sorumluluğunu da bir ölçüde genişletmiş, genel hükümlere göre basit yaralama eylemleri yönünden şikayet şartı ara-

59 Örneğin, Bourges İstinaf Mahkemesi, bir futbolcunun topa müdahalede yanlış hareketi ile rakip futbolcuyu yaralaması üzerine, hakemin sarı kart göstermesine rağmen aynı futbolcunun hareketine devam ederek rakibine vurmasını kasten yaralama olarak değerlendirmiştir (*Cour d'Appel de Bourges, 23 Mayıs 1991, Juris-Data n. 1991-051551* Bkz. **MEMİŞ**, s. 129.

ABD'de de, spor faaliyeti esnasında yapılan hareketin, oyunun akışına uygun ve refleksif bir hareket olmaması ve rakibine bedensel zarar verme amacı taşıması söz konusu ise, bu hareket suç olarak kabul edilmektedir. Spor faaliyeti esnasındaki bu şiddet hareketleri "basit" ve "ağır" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Böyle bir durumda, yaralanan sporcunun zararını maddi olarak tazmin hakkının yanı sıra, rakibine kasten zarar veren sporcunun ceza sorumluluğu da ortaya çıkmaktadır (The Model Penal Code § 2.11.1 Bkz. **OSBORNE**, s. 89-90).

nırken, bu eylemlerin spor alanları içerisinde gerçekleştirilmesi halinde şikayet şartı aranmaksızın re'sen soruşturma ve kovuşturma konusu yapılacağını öngörmüştür. Kanun koyucu bu hükümlerle, basit yaralama eylemi, suçun soruşturulması ve kovuşturulması yönünden mağdurun üzerinde tasarruf edebileceği bir hakkı iken, spor alanlarında bu suçun işlenmesi halinde konuyu kamu düzeni yönünden daha önemli görmüş ve şikayet şartı aranması şartını ortadan kaldırmıştır⁶⁰.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, her ne kadar 6222 sy. Kanun'un 17/1. maddesinde yalnızca “spor alanlarında kasten yaralama suçunun işlenmesi”nden bahsedilse de, bu suçun söz konusu olabilmesi için, eylemin spor faaliyetinin kuralları dışında işlenmiş olması gerekmektedir. Dolayısıyla, örneğin bir futbol maçında rakibinin üzerine doğru şut çekerek topun şiddetiyle rakibini yaralayan⁶¹ yahut topu almak isterken rakibini yaralayan bir futbolcunun eylemi⁶², spor faaliyeti kapsamında

60 “...Ormanspor oyuncusu Şüpheli Ö.Ö.'nün Keçiören Sportif A.Ş. oyuncusu olan müşteki B.Y.'nin yanına geldiği, şüpheli ile müştekinin maç ile ilgili olarak aralarında karşılıklı olarak tartışmaya başladıkları, tartışmanın bir müddet sonra kaugaya dönüştüğü, olay neticesinde... müştekinin bayati tehlike geçirmeksizin basit tıbbi müdahale ile giderilecek şekilde hafif nitelikte yaralandığı... tüm soruşturma evrakı kapsamında anlaşılmıştır.

Sanık hakkında kasten yaralama suçundan cezalandırılması için kamu davası açılmış ise de; atılı suçun şikayete tabi oluşu ve şikayetten vazgeçme nedeni ile açılan davanın düşürülmesine karar verilmiştir.

Sanığın ve mağdurun karşılıklı müsabaka yapan futbol takımlarının futbolcusu oldukları ve sanığın suçu maçı sonunda saha içinde işlemesi nedeniyle 6222 sayılı Kanununun 17/1. Maddesi gereğince suçun takibi şikayete tabi olmadığı gözetilmeden yazılı şekilde karar verilmesi... hukuka aykırı...” (Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 02.06.2015, 2015/1217 E. ve 2015/18626 K. Bkz. HÜR MÜZ, s. 101-102.)

“6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanununun 17. Maddesinde ‘Spor alanlarında kasten yaralama suçunun veya mala zarar verme suçunun işlenmesi halinde şikayet aranmaksızın 26/09/2004 tarihli Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre cezaya hükmolunur’ hükmü gereğince şikayetten vazgeçme nedeniyle kamu davasının düşürülmesine karar verilemeyeceğinin gözetilmemesi...” (Yargıtay 3. Ceza Dairesi, 29.09.2015, 2015/8813 E. ve 2015/26361 K.)

61 Yargıtay bu gibi durumlarda, söz konusu eylem suç tipini ihlal etse de, spor faaliyetinin hukuka uygunluk nedeni olması dolayısıyla beraat kararı verilmesi gerektiğini açıkça belirtmektedir:

“Dosya içeriğine göre; olayın halı sahada futbol oynandığı sırada kaleye şut çekilmesi sonucu gerçekleştiği dikkate alındığında, sanık hakkında 5271 sayılı CMK'nın 223/2-d maddesi gereğince yüklenen suçun sanık tarafından işlenmesine rağmen, olayda bir hukuka uygunluk nedeninin bulunması gereğiyle beraat kararı verilmesi gerektiği gözetilmeden...” (Yargıtay 12. Ceza Dairesi, 19.04.2013, 2012/17736 E. ve 2013/10604 K.)

62 “Olay günü sanık ile katılanın halı saha maçında karşılıklı olarak futbol oynadıkları, sanığın oyun esnasında havaya yükselen topa doğru yöneldiği ve topu almak isterken kasıtlı bir bareketi

ve sınırları içerisinde kaldığından, bu eylemler ceza hukukunun konusu olmayacaktır. Yargıtay bahsi geçen içtihatlarında görüleceği üzere, spor faaliyetini bir hukuka uygunluk nedeni olarak değerlendirmekte ve güncel içtihadına göre bunu da TCK'nun 26/2. maddesindeki “*İlgilinin Rızası*” hukuka uygunluk nedeni olarak kabul etmekte, bu bağlamda spor faaliyeti esnasında meydana gelen yaralanmalarda ilgilinin önceden zararlı sonuca rıza gösterdiği gerekçesiyle suçun gerçekleşmediğine hükmetmektedir⁶³.

Bunun yanı sıra, spor faaliyetinin icrası sırasında olsa dahi, eğer oyunun gerektirdiği sertliğin dışında, bir başka deyişle oyunun icrasıyla ilgisi olmaksızın rakibine kasten saldırıda bulunan sporcunun eyleminin de, kasten yaralama suçunu oluşturacağını ve failinin ceza hukukunun genel hükümlerine göre cezalandırılacağını söylememiz gerekmektedir. Örneğin, bir futbol maçında, maç devam etmekteyken, pozisyonla tamamen ilgisiz bir biçimde rakibine saldırıda bulunan bir futbolcunun bu eyleminin, kasten yaralama suçuna vücut vereceği kanaatindeyiz. Zira, böyle bir hareketin, saldırıya uğrayan sporcu yönünden “*kabul edilen risk*” kapsamında olmadığı, böyle bir riskin oyunun icrasıyla herhangi bir ilgisinin bulunmadığı ve dolayısıyla müsabakaya katılan sporcunun böyle bir yaralanma riskini peşinen öngöremeyeceği ve bunu kabul etmesinin de düşünülemediği açıktır.

Kasten yaralama suçunun, spor faaliyetlerinin icra edildiği esnada sadece sporcuların birbirlerine karşı işleyebilecekleri bir suç olduğu düşünülmemelidir. Özellikle 6222 sy. Kanundaki düzenleme düşünüldüğünde, spor alanı içerisinde olmak kaydıyla, spor faaliyetine doğrudan

---

olmaksızın katılan B.V.'nin yüzüne kafasının gelmesiyle katılanın göz çukuru çevre kemiğinin kırık oluşacak şekilde yaralandığı, tüm dosya içeriğinden sanığın yaralama kastı ile hareket etmediği ve katılan ile sanığın kazaen çarpışması ile katılanın yaralandığı, futbol gibi spor müsabakalarında kasıtlı yaralamalar hariç kazaen yaralamalar yönünden müsabaka öncesi oyuncuların rızalarının bulunduğu ve TCK'nın 26/2. maddesi gereğince de bu rıza çerçevesinde gerçekleşen yaralanmadan ötürü sanığın sorumlu tutulamayacağı açıktır.” (Yargıtay 12. Ceza Dairesi, 04.12.2013, 2013/5763 E. ve 2013/27915 K. Bkz. HÜR MÜZ, s. 95-96)

63 Bkz. Yargıtay 12. Ceza Dairesi, 04.12.2013, 2013/5763 E. ve 2013/27915 K. Bunun yanı sıra, spor faaliyetinin başlı başına TCK m. 26/2 uyarınca “*ilgilinin rızası*” hukuka uygunluk nedeni ile açıklanamayacağı, zira ilgilinin zararlı sonuca doğrudan doğruya rıza göstermediği, yalnızca bu zararlı sonucu öngörerek riskini kabul ettiği, dolayısıyla spor faaliyetlerinin “*kabul edilen risk*” bağlamında ayrı ve bağımsız bir hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilmesi gerektiğini söylemiştik.

veya dolaylı olarak katılan tüm sùjelerin (*sporcu, teknik adam, menajer, idari personel, hakem, seyirci vb.*) bu suçtu birbirlerine karşı işlemesi mümkündür. Dolayısıyla kasten yaralama suçtu, sporcu tarafından seyirciye⁶⁴, hakemler ve sporcular tarafından birbirlerine (*6222 sy. Kanun m. 20 uyarınca hakemler yapmış oldukları görev nedeniyle kamu görevlisi sayıldıklarından, hakemlere karşı işlenen kasten yaralama suçtu TCK m. 86/3 (c) uyarınca "kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle" işlenen yaralama suçtu olup, faile verilecek ceza ağırlaştırılmaktadır*)⁶⁵ yahut seyirciler tarafından sporcu, hakem, diğer seyirciler veya spor alanındaki görevlilere karşı iřlenebilir⁶⁶.

Sonuç olarak, spor faaliyetleri esnasında gerçekteştirilen eylemlerin

- 64 Bu konudaki en çarpıcı örnek, 25 Ocak 1995 tarihinde İngiltere'de Crystal Palace Stadında, dönemin en ünlü futbolcularından Manchester United'lı Eric Cantona'nın seyircilerden birine tekme atarak yaralaması olayında, Fransız Ceza Mahkemesince Cantona'ya iki haftalık hapis ve 2000 Frank para cezası verilmiştir. Bkz. **MEMİŞ**, s. 129.
- 65 "Müşteki sanık Ö.FE.'nin 25/02/2009 tarihinde Antakya Nazım Kokar Stadında oynanan MKÖ Spor ile Dikmece Spor futbol müsabakasında orta hakem olarak görev yaptığı, bu görevinden dolayı da kamu görevlisi statüsünde olduğu, orta hakem olarak görev yapan müşteki sanık Ö.FE.'nin Dikmece Spor'da futbol oynayan müşteki sanık Ö.Y.'ye kurallara uymaması ve oyun düzenini bozması nedeniyle kırmızı kart gösterdiği, bu sırada müşteki sanık Ö.Y.'nin Ö.FE.'ye tepki gösterdiği ve aralarında çıkan tartışma sonucu karşılıklı birbirlerine vurarak adli raporda belirtildiği şekilde yaralandıkları..." (Yargıtay 4. CD, 21.01.2015, 2014/31271 E. ve 2015/1793 K. Bkz. **HÜR MÜZ**, s. 100.)
- "Sanığın 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanununun 20. Maddesi gereği kamu görevlisi sayılan kamu görevlisi sayılan katılanı yaşamını tehlikeye sokacak vücudunda kemik kırılmasına ve iyileşme olanağı bulunmayan hastalığı girmesine neden olacak şekilde yaralama eyleminden dolayı birden fazla nitelikli yaralanma suçtu işleyen sanık hakkında alt sınırdan uzaklaşarak cezalandırmaya başlanarak ve TCK'nin 86/1, 86/3-c, 87/2-a-son maddeleri gereği ceza haddinin 8 yıldan az olmayacağının gözetilmeden 4 yıl 2 ay hapis cezasına hükmolunması suretiyle eksik ceza tayini..." (Yargıtay 3. CD, 27.04.2015, 2014/38884 E. ve 2015/14858 K. Bkz. **HÜR MÜZ**, s. 101)
- 66 "Olay tarihinde futbol müsabakasında klasman temsilcisi olarak görev yapan müştekiye karşı sanık M.F.'nin yumrukla vurarak basit tıbbi müdahaleyle giderilecek şekilde yaralandığı anlaşılmıştır." (Yargıtay 3. CD, 01.04.2013, 2012/12308 E. ve 2013/13393 K. Bkz. **HÜR MÜZ**, s. 94)
- "Suç tarihinde Körfez Belediyespor ile Gebze Spor takımları arasında oynanan futbol müsabakası öncesinde amigoluk yapmak maksadıyla saba içerisine giren sanığın, görevli olmayanların saba içerisinden çıkması amacıyla yapılan 3 anonsa rağmen saba içinden çıkmaması ve rakip takım seyircilerini tabrik eder nitelikte davranışları üzerine görevli polis memurları tarafından sabayı terk etmesinin istenmesinden sonra müştekelere "sizin ananızı sinkaf ederim, şerefsizler, siz kim oluyorsunuz beni buradan çıkarıyorsunuz" diyerek hakaretlerde bulunduğu ve tekme ve yumrukla saldıvarak alınan doktor raporlarına göre müştekilerin tümünü basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek şekilde yaralandığı, sanığın bu şekilde üzerine atılı suçtu işlediği... anlaşılmakla..." (Yargıtay 5. CD, 20.06.2013, 2012/11905 E. ve 2013/6902 K. Bkz. **HÜR MÜZ**, s. 95)

ceza hukukunun konusunu oluşturabilmesi için, hukuka uygunluk nedeni haline gelmesi için gerekli zorunlu şartları taşımaması, bir başka deyişle oyunun kuralları veya süresi dışında yapılması veya yapılan müsabakanın hukuk düzenince “spor” olarak tanınmayan bir oyun olması gerekmektedir. İster dövüş sporu ister dövüş sporu olmamakla beraber rakiplerin birbirlerine temas etmesi gereken bir spor branşı olsun, yapılan hareket o spor branşının icrası gereği yapılan, fakat rakibin yaralanmasına sebebiyet veren bir hareket ise, yaralanma şeklinde vuku bulan zararlı sonuç “*kabul edilen risk*” kapsamında değerlendirileceğinden, ceza hukukunu ilgilendiren bir eylem söz konusu olmayacaktır. Ne var ki, bu kapsama girmeyen ve “*kabul edilen risk*” bağlamında düşünülmesi mümkün olmayan her türlü kasten yaralama eylemi, TCK m. 86-87 uyarınca kasten yaralama suçunun konusu olacak ve fail, bu eylemi nedeniyle, üstelik 6222 sy. Kanun’un 17/1. maddesi nedeniyle basit yaralama suçu bakımından şikayet şartı da aranmaksızın, genel hükümlere göre cezalandırılacaktır.

D. Türk Spor Mevzuatında Kastan Yaralama

Adli yargının yanı sıra, spor faaliyetleri sırasında meydana gelen kasten yaralamalar, spor teşkilatı içerisinde de çözümlenmeye çalışılmaktadır. Türk spor teşkilatı içinde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü disiplin organları, yaralama fiillerinin spor faaliyetleri esnasında gerçekleşmesi halinde, bunu mümkün merteye adli yargıya yansıtmadan, kendi düzenlemeleri içerisinde ele almakta ve çözüme kavuşturmaktadır⁶⁷.

Kasten yaralamaya ilişkin olarak, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un 11. maddesi çerçevesinde yürürlüğe giren ‘Gençlik ve Spor Müdürlüğü Amatör Spor Dalları Ceza Yönetmeliği’nin 58. maddesinde “*Fiilen Tecavüz*” hükmü düzenlenmiştir. Bu hüküm uyarınca, “(1) Yarışma öncesinde, sırasında veya sonrasında görevli hakem, gözlemci, temsilci, saba komiseri ve teşkilat mensuplarına fiilen tecavüze yeltenen kişi üç aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre hak mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. (2) Müessir fiil işlemek suretiyle tecavüz eden kişi bir yıldan üç yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak

67 MEMİŞ, s. 130.

mabrumiyeti cezası ile cezalandırılır .Müessir fiil ile tecavüz birden fazla kişi tarafından birlikte işlenirse her birine verilecek ceza bir misli arttırılır.”

Görüldüğü üzere, spor süjelerine karşı gerçekleştirilen kasten yaralama eylemleri spor teşkilatı içerisinde çözümlenmeye çalışılmış ve bu tür eylemlere spor faaliyetinden men gibi yaptırımlar öngörülmüştür. Aynı şekilde, Yönetmeliğin 61. maddesinde de, “(1) Yarışma öncesinde, sırasında veya sonra sonda diğer bir sporcuya tekme, kafa yumruk ve sair surette vuranlar bir aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mabrumiyeti cezası ile cezalandırılırlar. (2) Sporculara fiilen tecavüze yeltenen kişi üç aydan bir yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mabrumiyeti cezası ile cezalandırılır. (3) Müessir fiil işlemek suretiyle tecavüz eden kişi bir yıldan üç yıla kadar yarışmalardan men veya o kadar süre ile hak mabrumiyeti cezası ile cezalandırılır.” denilerek, kasten yaralama düzenlemesine devam edilmiştir. Esasen burada sporcunun diğer sporcuya tekme, kafa, yumruk vb. surette vurması ile Yönetmeliğin 61/3. maddesinde belirtilen müessir fiil arasında hiçbir fark bulunmamaktadır. Sayılanların hepsi yaralama eylemleridir. Ancak, burada belirtilen fiiller sporcunun ceza alması için gerekli eylemler olup, üçüncü fıkrada belirtilen müessir fiil her türlü hareketle gerçekleştirilmesi halini ifade eder. O halde, bir sporcunun Yönetmeliğin 61/1. maddesinden cezalandırılabilmesi için seçimlik hareketlerden birini yapması gerekmektedir. Fakat yine birinci fıkrada tekme, kafa, yumruk ve sair surette vurmaktan bahsettiğinden, dolayısıyla vurma hareketinin herhangi bir surette gerçekleştirilmesi kabul edildiğinden, bu fiilin de seçimlik değil serbest hareketli bir suç olduğuna işaret edilmektedir⁶⁸.

Bu hususla ilgili son olarak şunu da eklememiz gerekir ki, burada öngörülen yaptırımlar spor teşkilatı içerisinde öngörülen birer disiplin yaptırımı olup, ceza yaptırımının ikamesi olarak düzenlenmiş hususlar değildir. Bu itibarla, bir sporcu başka bir sporcuya karşı kasten yaralama suçunu işlediğinde, Yönetmelik uyarınca disiplin yaptırımının muhatabı olacağı gibi, eğer gerekli şartlar somut olayda mevcutsa, ayrıca ceza hukuku yönünden de kasten yaralama suçunun faili haline gelecektir.

68 MEMİŞ, s. 131. Ayrıca konuya ilişkin mevzuatın değerlendirilmesi ve istatistiki bilgilerle ilgili bkz. KARAOĞLU, Ercan, Spor Hukukunun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar, Ankara, 2017, s. 239 vd.

IV. SONUÇ

Spor faaliyetleri, başta sporu icra eden sporcular olmak üzere, faaliyete katılan tüm sùjeleri yönünden belirli riskleri de bünyesinde barındırmaktadır. Bu kapsamda, özellikle birbiriyle yakın temas gerektiren takım sporlarında, sporcuların birbirlerini yaralamaları ihtimal dahilindedir. Bunun yanı sıra, “dövüş sporları” olarak da adlandırılan rakiplerin birbirlerine maddi cebir uyguladıkları sporlarda, sporcuların birbirlerini yaralamaları başlı başına o sporun icra edilış biçimini oluşturmaktadır. Bu gibi hallerde, söz konusu sporun hukuk düzenince tanınan bir “spor dalı” olması ve karşı tarafı yaralayıcı eylemin, oyunun icrası sırasında ve oyun kuralları dahilinde yapılmış bir hareket olması halinde, yaralama eylemini gerçekleştiren sporcunun ceza sorumluluğu söz konusu olmayacaktır. Yaralama eyleminin gerçekleştirildiği spor bir dövüş sporu ise, bu yaralama zaten o sporun kendisidir. Yakın temas gerektiren ancak icra edilışı doğrudan maddi cebir kullanımı gerektirmeyen sporlarda da, bu tür hareketler neticesinde yine ceza sorumluluğu doğmayacak, ancak oyun kurallarının belli oranda dışına çıkıldığı için uyarı, müsabakadan veya bir sonraki belirli sayıda müsabakadan men gibi disiplin yaptırımları söz konusu olacaktır.

Ne var ki, hukuk düzenince tanınmayan bir düzlemde gerçekleştirilen eylemlerin yanı sıra, hukuk düzenince tanınan spor branşlarında da, oyunun icrası dışında, oyunun gerektirdiği sertliğin dışına çıkan ve oyundan bağımsız olarak rakibi yaralama kastıyla gerçekleştirilen saldırılarda, eylemlerin artık ceza hukukunun konusu haline geleceği tartışmasızdır. Bu gibi eylemler yönünden disiplin yaptırımları doğabileceği gibi, artık saldırıyı gerçekleştirilen sporcu TCK m. 86 uyarınca kasten yaralama suçunun faili olacak, dahası spor alanlarındaki şiddet eylemlerini düzenleyen 6222 sy. Kanun’un 17. maddesi uyarınca, bu gibi eylemlerin soruşturma ve kovuşturma konusu yapılabilmesi için mağdurunun şikayet şartı da aranmayacaktır. Bu düzenlemeyle kanun koyucu spor alanlarında gerçekleştirilen yaralama eylemlerini bir nevi kamu düzenine karşı bir saldırı gibi kabul etmiş, bu saldırıyla sadece mağdurunun kişilik haklarına ve vücut bütünlüğüne değil, Anayasa tarafından teminat altına alınan “spor hakkı”na ve diğer temel haklara da bir tecavüzde bulunulduğunu düşünmüş ve bu tür eylemleri kendiliğinden ceza soruşturması ve kovuşturmasının konusu haline getirmiştir. Bu

itibarla, Türk hukuku yönünden bir değerlendirme yapıldığında, spor faaliyeti sırasında işlenen kasten yaralama suçları bakımından, sıradan kasten yaralama eylemlerine göre ceza sorumluluğunu genişleten, ayrı bir rejim öngörüldüğünü söylemek yanlış olmayacaktır.

KAYNAKÇA

- ALACAKAPTAN, Uğur**, *Suçun Unsurları*, Ankara, 1973.
- ANTOLISEI, Francesco**, *Manuale di Diritto Penale, Parte Generale*, Milano, 2003.
- BETTIOL, Giuseppe**, *Diritto Penale, Parte Generale*, Padova, 1976.
- ÇAĞLAYAN, Ramazan**, *Spor Hukuku*, Ankara, 2007.
- DELOGU, Tullio**, “*Modern Hukukta Taksirli Suçun Önemi*”, AÜHFD, C. 39,S. 1-2, Ankara, 1987.
- DÖNMEZER, Sulhi / ERMAN, Sahir**, *Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım*, C. II, İstanbul, 1986.
- EREM, Faruk**, *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, C. I*, Ankara, 1984.
- ERMAN, R. Barış**, *Yanılmanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, İstanbul, 2006, s. 24.
- ERKİNER, Kısmet**, *Spor Hukuku Dersleri*, İstanbul, 2007.
- ERTAŞ, Şeref / PETEK, Hasan**, *Spor Hukuku*, Ankara, 2011.
- GALLO, Marcello**, “*Dolo (Diritto Penale)*”, *Enciclopedia del Diritto*, Vol. XIII, Milano, 1964.
- GÜNAL, Nadi / KÜÇÜKGÜNGÖR, Erkan**, *Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuat*, Ankara, 1998.
- GÜNGÖR, Devrim**, *Ceza Hukukunda Fiil Üzerinde Hata*, Ankara, 2007.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki**, “*5237 Sayılı Türk Ceza Kanununda Kusurluluğu Kaldıran Nedenlere Genel Bir Bakış*”, *Polis Dergisi*, S. 44, Ankara, 2005.
- HAFIZOĞULLARI, Zeki / ÖZEN, Muharrem**, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, 2011.
- HAKERİ, Hakan**, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, 2011.
- HÜR MÜZ, Peyman**, *6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun Yasak Fiiller ve Ceza Hükümleri Yargıtay Yorumu*, Ankara, 2016.
- İÇEL, Kayıhan**, *Ceza Hukukunda Temel Kusurluluk Şekli Kast*, İTÜCÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Yıl 6, S. 12, İstanbul, 2007.
- KARAKEHYA, Hakan**, *İradilik Unsuru Bağlamında Ceza Hukukunda Kast*, Ankara, 2010.
- KARAOĞLU, Ercan**, *Spor Hukukunun Temel Kavramları ve Sportif Alanda Doğabilecek Hukuki İhtilaflar*, Ankara, 2017.

- KATOĞLU, Tuğrul**, *Ceza Hukukunda Hukuka Aykırılık*, Ankara, 2003.
- KESKİN, O. Kadri**, *Ceza ve Hukuk Uygulamasında Taksirle Ölüme ve Yaralanmaya Sebebiyet*, Ankara, 1991.
- MEMİŞ, Pınar**, *Spor Faaliyetlerinden Doğan Ceza Sorumluluğu (Yayımlanmamış Doktora Tezi)*, İstanbul, 2010.
- OSBORNE, Barbara**, “Violent Acts within the Context of the Game: On-Field Occurrences and Prosecution”, *Sport and Criminal Behaviour*, (ed. by LEE, Jason W. / LEE, Jeffrey C.), North Carolina, 2009.
- ŞEN, Ersan**, “6222 sy. Kanun ve Sporda Ceza Sorumluluğu”, <http://www.haber7.com/yazarlar/prof-dr-ersan-sen/1692923-6222-sayili-kanun-ve-sporda-ceza-sorumlulugu> (e.t. 17.07.2018).
- ŞİMŞEK, Alparslan**, “Spor Müسابakalarında Meydana Gelen Bedensel Zararlarda Sporcunun Dikkat ve Özen Yükümlülüğü”, *TBB Dergisi*, S. 121, 2015.
- TOROSLU, Nevzat**, *Ceza Hukuku Genel Kısım*, Ankara, 2009.
- TOROSLU, Nevzat / ERSOY, Yüksel**, “Kanunlaşmaması Gereken Bir Tasarı”, *Türk Ceza Kanunu Reformu, İkinci Kitap*, Ankara, 2004.
- TRAVERSI, Alessandro**, *Diritto Penale dello Sport*, Milano, 2001.
- ÜNVER, Yener**, *Ceza Hukukunda İzin Verilen Risk*, İstanbul, 1998.
- http://www.nycourts.gov/REPORTER/3dseries/2011/2011_05912.htm, e.t. 20.09.2018.
- <https://www.leagle.com/decision/innyco20140603323>, e.t. 20.09.2018.